

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2019

Bc. Jan PRAŽÁK

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Srovnání ekonomické a sociální pozice regionů ČR
na úrovni NUTS III**

Bc. Jan Pražák

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jan Pražák

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Srovnání ekonomické a sociální pozice regionů ČR na úrovni NUTS III

Název anglicky

Comparison of Economic and Social Position of NUTS III Regions in the Czech Republic

---

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení situace v regionech NUTS III na území České republiky z hlediska ekonomických a sociálních disparit. Pro naplnění hlavního cíle budou stanoveny dílčí cíle. Dále budou definovány pracovní hypotézy, které budou ověřovány a na jejich základě budou vyvozeny závěry a doporučení.

Metodika

Diplomová práce bude obsahovat jak teoretickou, tak empirickou část. Teoretická část bude obsahovat teoretické vymezení zkoumané problematiky včetně následně použitého metodického aparátu. Pro zpracování teoretické části bude použita odborná a vědecká literatura. V empirické části bude provedeno vlastní zhodnocení a porovnání ekonomických a sociálních faktorů v jednotlivých regionech ČR na úrovni NUTS III.

Doporučený rozsah práce

60 – 80

Klíčová slova

NUTS III, ČR, region, sociální ukazatele, ekonomické ukazatele, disparita.

Doporučené zdroje informací

- DOBEŠ, J. – JANÁK, J. – HLEDÍKOVÁ, Z. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. ISBN 978-80-7106-906-5.
- JACOBY, W., ČERNOCH, P. *Norms and Nannies: The impact of International Organizations on the Central and East European States: The Pivotal EU Role in the Creation of Czech Regional Policy*. USA: Rowman&LITTLEFIELD Publishers, Inc., 2002
- KOCOUREK, L. *Správa v českých zemích a v Československu v letech 1848-2005 : historický přehled*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. ISBN 978-80-86754-75-8.
- MIČIAN, L. *Vybrané partie z fyzickogeografickej regionalizácie* [online]. 2009. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, 37 s. [cit. 2019-09-03].
- POŠTA, V. a kol. *Strukturální míra nezaměstnanosti v ČR*. Praha: MP, 2015, 84 s. ISBN 978-80-7261-296-3.
- TODTLING, F., MAIER, G. *Regionální a urbanistická ekonomika*, 1998, 240 s. ISBN 80-8044-049-2.
- VYSTOUPIL, J. – KUNC, J. – TOUŠEK, V. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-114-4.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 ZS – PEF (únor 2020)

Vedoucí práce

Ing. Lenka Rumánková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 5. 11. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „*Srovnání ekonomické a sociální pozice regionů ČR na úrovni NUTS III*“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 16. 11. 2019

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Lence Rumánkové, Ph.D. za cenné rady, podněty a připomínky.

Srovnání ekonomické a sociální pozice regionů ČR na úrovni NUTS III

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je srovnání ekonomické a sociální pozice regionů v České republice. Na základě analýzy ekonomických a sociálních ukazatelů pomocí bodové statistické metody a metody semaforu jsou porovnány regiony z mnoha hledisek. Jednotlivá data byla získána z ČSÚ, další údaje byly převzaty z Evropských fondů, Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky a z médií v podobě aktuálních informací. Hodnoty jsou uváděny ve statistických bodech. Z výsledků strukturálně genetické analýzy ekonomické a sociální pozice regionů v České republice vyplynulo, že kraje Hlavní město Praha, Středočeský kraj a Plzeňský kraj stojí na předních místech mezi kraji v rámci České republiky, že vyšší podíl nezaměstnaných osob nemá vliv na růst trestných činů ve všech regionech, že regiony na pomezí Čech a Moravy nemají nejvyšší produkci obilovin na jeden hektar, že růst regionálního HDP má vliv na růst počtu dokončených bytů alespoň v pěti regionech, že růst průměrné měsíční mzdy má vliv na průměrnou měsíční výši starobního důchodu u poloviny regionů a že ve všech regionech každým rokem nevzrůstá počet důchodců, jak by se dalo předpokládat na základě informací ze sdělovacích prostředků. Výsledky této analýzy poskytují obraz o současné situaci konvergence v regionech NUTS III v České republice.

Klíčová slova: NUTS III, region, sociální ukazatele, ekonomické ukazatele, disparita.

Comparison of the economic and social position of the Czech regions at the NUTS III level

Abstract

The aim of this thesis is to compare the economic and social position of regions in the Czech Republic. Based on the analysis of economic and social indicators using the point statistical method and the semaphore method, regions are compared from many points of view. Individual data were obtained from the ČSÚ, other data were taken from the European funds, the Ministry of Labor and Social Affairs of the Czech Republic and the media in the form of current information. Values are given in statistical points. The results of a structural genetic analysis of the economic and social position of regions in the Czech Republic showed that the regions of the Capital City of Prague, the Central Bohemia Region and the Pilsen Region rank among the leading regions within the Czech Republic, that a higher share of unemployed persons does not affect the growth of crimes in all regions, that regions on the border of Bohemia and Moravia do not have the highest production of cereals per hectare, that regional HDP growth affects the growth of completed dwellings in at least five regions, the wages have an impact on the average monthly amount of old-age pension for half of the regions and that the number of pensioners does not increase every year in all regions, as might be expected from the media. The results of this analysis provide a picture of the current situation of convergence in the NUTS III regions in the Czech Republic.

Keywords: NUTS III, region, social indicators, economic indicators, disparity.

OBSAH

1	ÚVOD.....	14
2	CÍL A METODIKA	16
2.1	Cíl práce	16
2.2	Metodika práce.....	17
3	HOSPODÁŘSKÁ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOST NA REGIONÁLNÍ ÚROVNI.....	18
3.1	Definice regionu.....	18
3.2	Historie krajských zřízení.....	19
3.3	Politika hospodářské a sociální soudržnosti.....	27
3.3.1	Regiony v České republice	32
3.3.2	Programové období 2007-2013	33
3.3.3	Programové období 2014-2020	37
4	MĚŘENÍ REGIONÁLNÍCH DISPARIT	40
4.1	Ekonomické ukazatele.....	41
4.2	Sociální ukazatele.....	41
5	KOMPARACE REGIONŮ NA ÚROVNI NUTS III.....	42
5.1	Ekonomické pozice regionů NUTS III	42
5.1.1	Zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy.....	42
5.1.2	Regionální HDP	44
5.1.3	Průměrná mzda.....	46
5.1.4	Průměrná měsíční výše starobního důchodu.....	47
5.2	Sociální pozice regionů NUTS III	49
5.2.1	Počet starobních důchodců	49
5.2.2	Registrované trestné činy.....	51
5.2.3	Míra nezaměstnanosti	53
5.2.4	Dokončené byty.....	55
5.3	Regionální disparity	56
5.3.1	Ekonomické disparity krajů.....	56
5.3.2	Sociální disparity krajů.....	57
5.3.3	Ekonomicko-sociální disparity krajů	59
5.4	Výsledky a diskuze.....	60
5.4.1	Výsledky bodové analýzy.....	60
5.4.2	Diskuze.....	72

5.4.3	Doporučená opatření	78
6	ZÁVĚR	79
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	81
8	PŘÍLOHY	86

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1	Srovnání ekonomické pozice regionů ČR	61
Graf 2	Srovnání sociální pozice regionů ČR	62
Graf 3	Hodnoty trestných činů a nezaměstnanosti v krajích	64
Graf 4	Zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy	66
Graf 5	Hodnoty počtu dokončených bytů a HDP v krajích	68
Graf 6	Hodnoty výše důchodů a výše průměrné mzdy v krajích	70
Graf 7	Počet starobních důchodců v krajích	71

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1	Územní jednotky v ČR	32
Tabulka 2	Prostředky z fondů EU pro ČR	36
Tabulka 3	Zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy	43
Tabulka 4	Pořadí krajů v zemědělské produkci obilovin na 1 ha půdy	44
Tabulka 5	Regionální HDP	45
Tabulka 6	Pořadí krajů v regionálním HDP	45
Tabulka 7	Průměrná mzda	46
Tabulka 8	Pořadí krajů v průměrné mzdě	47
Tabulka 9	Průměrná měsíční výše starobního důchodu	48
Tabulka 10	Pořadí krajů v průměrné měsíční výši starobního důchodu	49
Tabulka 11	Počet starobních důchodců	50
Tabulka 12	Pořadí krajů v počtu starobních důchodců	51
Tabulka 13	Registrované trestné činy	52
Tabulka 14	Pořadí krajů v počtu registrovaných trestných činů	53
Tabulka 15	Míra nezaměstnanosti	54
Tabulka 16	Pořadí krajů v míře nezaměstnanosti	54
Tabulka 17	Dokončené byty	55
Tabulka 18	Pořadí krajů v počtu dokončených bytů	56
Tabulka 19	Ekonomické disparity krajů	57
Tabulka 20	Pořadí krajů na základě ekonomických ukazatelů	57

Tabulka 21	Sociální disparity krajů	58
Tabulka 22	Pořadí krajů na základě sociálních ukazatelů	58
Tabulka 23	Ekonomicko-sociální disparity krajů	59
Tabulka 24	Pořadí krajů na základě ekonomicko-sociálních ukazatelů	59

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1	Krajské dělení Čech v době Josefa II.	22
Obrázek 2	Členění české země na župy podle zákona z roku 1920	23
Obrázek 3	Členění krajů a okresů v letech 1960 – 1990	24
Obrázek 4	Mapa krajů České republiky	26
Obrázek 5	Historické země ČR a kraje	65

SEZNAM ZKRATEK

B_{ij}	bodová hodnota i-tého indikátoru pro j-tý region
DB	dokončené byty
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGGF	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
EMFF	Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	Evropský a sociální fond
ESPON	Monitorovací síť pro evropské územní plánování
EU	Evropské unie
FS	Fond soudržnosti
HDP	hrubým domácím produktem
HKK	Královéhradecký kraj
HSS	hospodářská a sociální soudržnost
INTERACT	program spolupráce
JHC	Jihočeský kraj
JHM	Jihomoravský kraj
KDU-ČSL	Česká křesťansko-demokratická strana
KNV	krajským národním výborům
KVK	Karlovarský kraj
LAU	místní správní jednotka
LBK	Liberecký kraj
MN	míra nezaměstnanosti
MSK	Moravskoslezský kraj
NOK	Národní orgán pro koordinaci
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek

ODA	Občanská demokratická aliance
ODS	Občanská demokratická strana
OLK	Olomoucký kraj
ONV	okresním národním výborům
OP	operační program
PAK	Pardubický kraj
PD	Počet důchodců
PHA	Hl. m. Praha
PLK	Plzeňský kraj
PM	průměrná mzda
ROP	regionální operační program
Sb.	Sbírka
SD	starobní důchod
STC	Středočeský kraj
TČ	trestné činy
VB	Velké Británie
ULK	Ústecký kraj
VÚSC	vyšší územní samosprávné celky
VYS	kraj Vysočina
X_{ij}	hodnota i-tého indikátoru pro j-tý region
X_{imax}	maximální hodnota i-tého indikátoru
X_{imin}	minimální hodnota i-tého indikátoru
ZP	zemědělská produkce
ZLK	Zlínský kraj

1 ÚVOD

Tématem diplomové práce je srovnání ekonomické a sociální pozice regionů v České republice. Z tohoto hlediska je především nutné představit si pojem region a obsahovou stránku regionální politiky. Při plnění cílů vytyčených regionální politikou je umožněn krajům rozvoj a celkové zlepšení podmínek k životu. V posledních letech ve společnosti roste povědomí o problematice marginálních regionů, která je velmi aktuální. Zájem o periferní regiony a regionální disparity má i Evropská unie, jejíž významnou součástí je právě regionální politika. Primárním cílem regionální politiky je snižování socioekonomických rozdílů mezi jednotlivými regiony. Z toho vyplývá snaha podpořit hospodářský a sociální rozvoj u zaostalých regionů, do kterých plyne převážná většina poskytovaných dotací. Jedním z hlavních aktérů regionální politiky jsou právě kraje.

Motivací pro zvolení tématu diplomové práce byl můj vlastní zájem o srovnání ekonomické a sociální pozice Královéhradeckého kraje, ve kterém žiji, s ostatními kraji České republiky.

Pro účely této práce jsou využita data Českého statistického úřadu, Evropských fondů, Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky a médií v podobě aktuálních informací.

První částí práce je část teoretická, kde jsou vysvětleny nejdůležitější pojmy, které souvisejí s problematikou komparace regionů. Je zde definován region a podrobně přiblížena historie krajských zřízení na našem území. Neméně důležitý je teoretický pohled na politiku hospodářské a sociální soudržnosti, kde jsou rozebrány pojmy regionální politiky a jejích cílů, nástrojů a financování. Další podkapitolou teoretické části jsou současné regiony v České republice, programové období 2007-2013 a 2014-2020, a to z hlediska cílů, operačních programů a strukturálních fondů. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na měření regionálních disparit z hlediska ekonomických a sociálních ukazatelů, jejichž výběr byl proveden na základě dat Českého statistického úřadu.

Analytická část se zabývá analýzou komparace regionů na úrovni NUTS III v České republice z hlediska výše uvedených ukazatelů od roku 2005 do roku 2018. První skupinu tvoří ekonomické ukazatele, které srovnávají zemědělskou produkci obilovin na 1 ha půdy, regionální HDP, průměrnou mzdu a průměrnou měsíční výši starobního

důchodu regionů. Druhou skupinou jsou sociální ukazatele, které srovnávají počet starobních důchodců, počet registrovaných trestných činů, míru nezaměstnanosti a počet dokončených bytů v jednotlivých regionech. Poslední kapitolou analytické části jsou výsledky bodové analýzy krajů v České republice, diskuze a zároveň doporučená opatření ke zlepšení situace v marginálních regionech a závěr diplomové práce.

2 CÍL A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zjistit současnou situaci v regionech NUTS III na území České republiky z hlediska ekonomických a sociálních disparit mezi jednotlivými regiony.

Dílčím cílem je porovnat tyto regiony na základě ekonomických a sociálních ukazatelů, které byly stanoveny na základě literatury (ČSÚ, 2014).

Mezi ekonomické ukazatele jsou zařazeny:

1. Zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy.
2. Regionální HDP.
3. Průměrná mzda.
4. Průměrná měsíční výše starobního důchodu.

Mezi sociální ukazatele jsou zařazeny:

1. Počet starobních důchodců.
2. Registrované trestné činy.
3. Míra nezaměstnanosti.
4. Dokončené byty.

Na základě stanovených cílů práce předpokládáme tyto hypotézy:

Hypotéza 1: Předpokládáme, že alespoň v šesti zkoumaných ekonomicko-sociálních ukazatelích stojí na předních místech kraj Hlavní město Praha, Středočeský kraj a Plzeňský kraj.

Hypotéza 2: Předpokládáme, že vyšší podíl nezaměstnaných osob má vliv na růst trestných činů ve všech regionech.

Hypotéza 3: Předpokládáme, že nejvyšší produkci obilovin na jeden hektar mají regiony na pomezí Čech a Moravy.

Hypotéza 4: Předpokládáme, že růst regionálního HDP má vliv na růst počtu dokončených bytů alespoň v pěti regionech.

Hypotéza 5: Předpokládáme, že růst průměrné měsíční mzdy má vliv na průměrnou měsíční výši starobního důchodu u poloviny regionů.

Hypotéza 6: Předpokládáme, že ve všech regionech každým rokem vzrůstá počet důchodců.

2.2 Metodika práce

Zvolenou metodikou je strukturálně genetická analýza ekonomické a sociální pozice regionů v České republice, která byla zaměřena na vývoj a srovnání. Strukturálně genetická analýza se soustřeďuje nejen na vztahy a těmito vztahy tvořenou strukturu, ale také na dynamiku zkoumaného celku. Podstatou strukturálně genetické analýzy je růst a vývoj (Pošta a kol., 2015).

Ke zpracování požadované analýzy jsou zvoleny dvě metody zpracování konkrétních statistických údajů, které umožňují převést data do srozumitelné tabulky a grafu. Jednou z těchto metod je Bennetova bodová metoda, která funguje na principu hledání regionu, který dosahuje maximální nebo minimální hodnoty. Maximální hodnota považuje za progresi růst příslušné hodnoty indikátoru, zatímco u minimální hodnoty je za progresi považován pokles hodnoty sledovaného indikátoru. V rámci bodového hodnocení získá nejlepší region 1000 bodů, další regiony jsou ohodnoceny v rozmezí 0 až 1000 bodů v závislosti na výši promile. Získané body jsou bezrozměrné a je umožněno je sčítat, porovnávat jejich vývoj, stanovit aritmetický průměr bodů jednotlivých indikátorů nebo stanovit pořadí v rámci hodnocených regionů. Sečtením takto vypočtených bodů u jednotlivých indikátorů získáme souhrnný bezrozměrný indikátor, přestože jednotlivé indikátory mají různé jednotky. Výsledný indikátor vypovídá o celkové úrovni regionu a lze z něho analyticky hodnotit rozdíly úrovně mezi jednotlivými regiony celkově i u jednotlivých indikátorů. U indikátorů, u kterých je pozitivním vývojem růst, nalezneme region s maximální hodnotou a tomu přiřadíme 1000 bodů. Ostatní regiony získají body podle vzorce $B_{ij} = X_{ij}/X_{imax} * 1000$. U indikátorů, u kterých je pozitivním vývojem pokles, nalezneme region s minimální hodnotou a tomu přiřadíme 1000 bodů. Pro ostatní regiony vypočítáme body pomocí převrácené hodnoty poměru $B_{ij} = X_{imin}/X_{ij} * 1000$.

Druhou použitou metodou je metoda semaforu, která je využita pouze jako doplňková metoda pro zvýraznění hodnot dosažených bodovací metodou. Jedná se o formu škálového ohodnocení, kdy je stanovena škála barev jako na semaforu. Tmavě zelená barva je charakteristická pro nejlépe hodnocené kraje, naopak sytě červená poukazuje na kraje s nízkým bodovým ohodnocením (Kutcherauer a kol., 2010).

3 HOSPODÁŘSKÁ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOST NA REGIONÁLNÍ ÚROVNI

3.1 Definice regionu

Pojem region je konkrétně definován v zákoně O regionální podpoře č. 248/2000 Sb. V tomto zákoně se uvádí, že pojem region je „*územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, správních obvodů obcí s rozšířenou působností obcí nebo sdružení obcí, jehož rozvoj je podporován podle tohoto zákona*“ (Zákon č. 248, 2000). Často se lze také setkat i s jinými označeními pro region, například územní celek, rajon či specifikované teritorium.

Podle Mičiana (2009) lze region definovat ve třech následujících bodech:

- Regiony jsou navzájem se lišící části zemského povrchu.
- Region je část zemského povrchu vyhraničená na základě zvoleného kritéria.
- Region je areál platnosti zvoleného kritéria.

Podle Skokana (2004) je možno rozdělit regiony, jako prostorové neboli územní útvary do tří druhů, které jsou ovšem navzájem od sebe velice rozdílné:

- Subnárodní – představující kraje.
- Nadnárodní – představující uskupení států.
- Transnárodní – představující euroregiony.

Struktura regionu

Regionální strukturu je možno rozdělit do dvou základních typů regionů. Těmito typy jsou homogenní regiony a heterogenní regiony (nodální).

Homogenní regiony

Tyto regiony se vyznačují určitou podobností či stejnorodostí (příjmová úroveň, nezaměstnanost, regiony s převahou pěstování pšenice). Tato kritéria bývají častěji zakládána na stavových veličinách. Tím je stanoveno, že kritérium, které bylo zvoleno,

je platné na celé ploše území bez výjimky. Homogenní regiony se ve vyšší míře objevují v geografii fyzické, konkrétněji například u biogeografických a klimatických regionů. V míře podstatně nižší se homogenní regiony nacházejí v socioekonomické geografii, kde se jedná o regiony zemědělské. U homogenních regionů platí pravidlo, že jsou téměř vždy jasně ohraničeny a je tedy na první pohled patrné, kde jsou kritéria platná (Klapka, Tonev, 2008).

Heterogenní (nodální) regiony

Heterogenní regiony lze definovat jako takové regiony, které jsou propojeny vzájemnými prostorovými jednotkami za předpokladu, že tyto jednotky mohou mít různou velikost. Tyto jednotky jsou na sobě závislé jistými intenzivními vztahy. Jsou složeny z jednoho nebo více nodálních center. Jestliže jsou tyto regiony zkoumány, tak za pomoci prostorových prvků, informací, energií, proudy hmoty, které na sebe vzájemně působí, a tím vzniká spojování těchto heterogenních regionů. Jedná se tedy o mobilitu, jako například o migraci osob, zboží nebo o dopravu. Tyto typy přemísťování jsou nejpodstatnějšími znaky heterogenního regionu (Klapka, Tonev, 2008).

Pro vyjádření hlavní rozlišnosti u homogenních a heterogenních regionů je třeba říci, že se tyto regiony liší především různorodostí funkcí, a to tak, že nehomogenní regiony mají vyšší hranici odchylek než regiony homogenní (Klapka, Tonev, 2008).

3.2 Historie krajských zřízení

V následujícím tématu je popsán vývoj krajských zřízení od počátku 13. století až po současnost, to znamená do poslední úpravy, která byla uvedena v platnost 1. 1. 2005 a zabývala se změnou hranic krajů České republiky. Mapování vývoje krajských zřízení je situováno do šesti etap.

První etapa

První etapa se datuje k polovině 13. století, což znamená do doby Stavovského zřízení a do doby husitské. Konkrétně přímo v Čechách by se dalo označit za první vývoj utváření krajů rušení některých faktů. Jedním z nich byl útlum správního významu hradů, dále byly zrušeny krajské soudy kromě Prahy a Plzně a také byla zrušena funkce kastelána. V polovině 13. století došlo ke vzniku úřadu hejtmana. Tento zvolený hejtman

měl pravomoci k zastupování panovníka, který nebyl momentálně schopen vykonávat svůj úřad. Dalším důležitým aspektem oné doby byli popravci vykonávající ve veřejné správě decentralizovaný výkon v trestním řízení. To, že byl do každé oblasti panovníkem jmenován popravce, vedlo k nepřímému vymezování krajů a v pozdější době husitské i ke vzniku těchto krajů. Na Moravě o tomto průběhu hovořit nelze, jelikož zde byly stále krajské soudy (Hledíková a kol., 2005).

V dobách husitských se stále více projevovala nedostatečná funkce centrální královské moci a na tuto skutečnost musela reagovat i veřejná správa. Poprvé s vyčleňováním krajů se začalo ve východních Čechách. V každém z těchto krajů byla na společný sněm sezvána šlechta a města a tento sněm posléze zvolil krajského hejtmana a pomocnou radu pro jeho úřad. Mezi nejdůležitější funkce hejtmana patřilo zásobování vojska, ochrana před ničením a poškozováním kraje vojskem, a pokud k tomuto ničení a poškozování kraje došlo, měl se stát soudcem a trestat je. Dále pak hejtman svolával krajskou pohotovost (Hledíková a kol., 2005).

První kraje byly na území Čech zřízeny v 15. století a bylo jich konkrétně dvanáct. Do těchto nově vytvořených krajů byli zvoleni hejtmani krajským sněmem. Voleni byli dva hejtmani, dalo by se je nazvat orgány, a to pán a rytíř. Volila se také jejich rada, která se skládala ze tří stavů.

Mezi těchto dvanáct krajů v Čechách patřily jmenovitě tyto:

- Bechyňský
- Prácheňský
- Žatecký
- Litoměřický
- Pražský/Kouřimský
- Chrudimský
- Hradecký
- Boleslavský
- Čáslavský
- Rakovnický
- Slánský
- Plzeňský

Tento počet se změnil za vlády Jiřího z Poděbrad, a to vznikem kraje Podbrdského a Vltavského na konečných čtrnáct krajů (Dobeš, Janák, Hledíková, 2007).

Na Moravě se otálelo až do hrozícího nebezpečí, které představovali turečtí nájezdníci. Vzniklo pět krajů:

- Brněnský
- Olomoucký
- Hradištský
- Znojemský
- Jihlavský (Hledíková a kol., 2005).

Druhá etapa

Tuto etapu lze nazvat etapou po období bitvy na Bílé hoře, která byla roku 1620, kdy bylo Ferdinandem II. Habsburským obnoveno zřízení zemské pro Čechy roku 1627 a o rok později také obnovení zřízení zemského pro Moravu (Geograpgy, 2002).

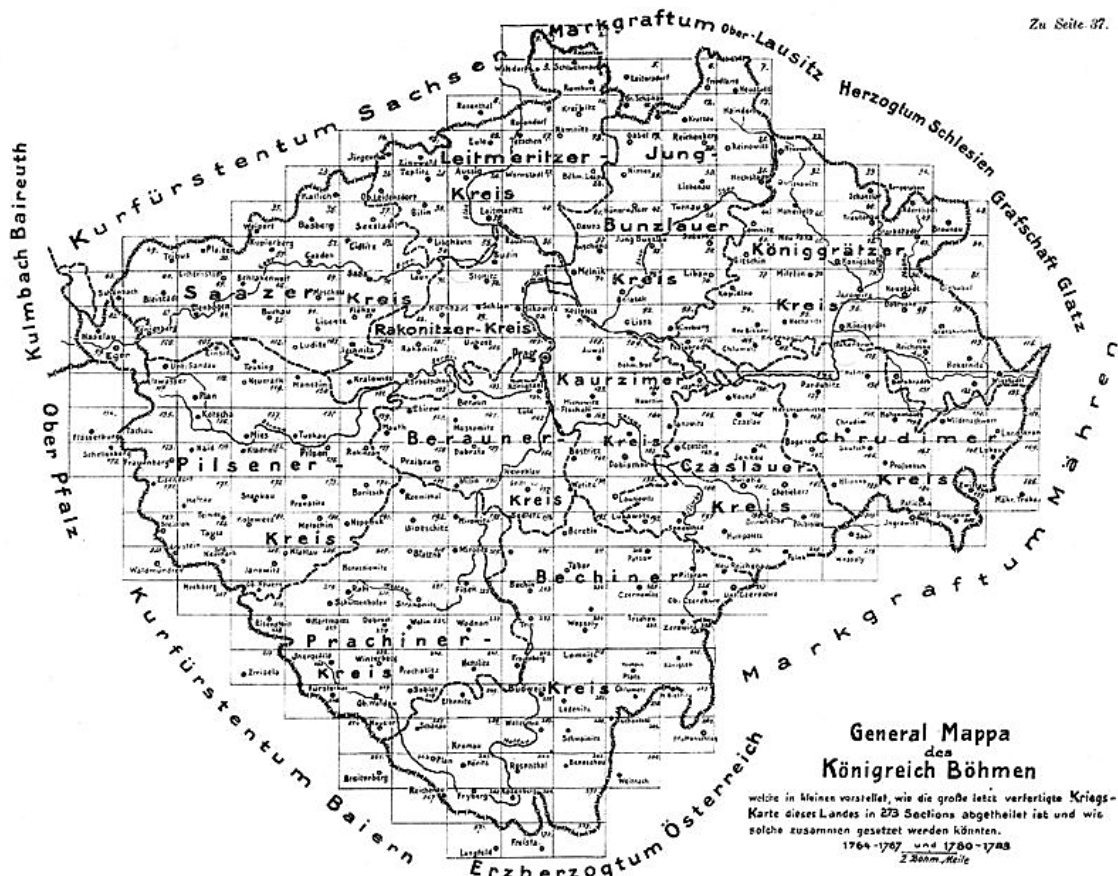
K další změně v počtu krajů došlo v roce 1714, kdy v Čechách bylo znovu ustanoveno dvanáct krajů a zavedena berní reforma. Z výše uvedených krajů byl sloučen Podbrdský kraj s Vltavským, což mělo za následek vznik kraje Berounského. Dále byl sloučen kraj Slánský s Rakovnickým. I na Moravě došlo ke změně v počtu krajů, a to z původních pěti na šest. Rozdělen byl největší kraj Olomoucký. Z tohoto rozdělení vyplynul kraj Přerovský (Cogan, 2004).

V roce 1751 došlo k reformě krajské správy. Tato reforma znamenala, že od této chvíle má na krajské úřady neomezený vliv stát. Následkem této reformy došlo k dalšímu rozdělení krajů z důvodu podobné velikosti. Kraje tedy byly rozšířeny na šestnáct v Čechách a na Moravě zůstalo šest krajů. Vznikly krajské úřady, které vykonávaly svoji funkci v krajském městě. Byla to města Tábor, Mladá Boleslav, Čáslav, Žatec, Hradec Králové, Nový Bydžov, Locket, Plzeň, Chrudim, Klatovy, Litoměřice, České Budějovice a Písek. Sídlem pro kraj Kouřimský, Rakovnický a Berounský bylo město Praha. Nutno dodat, že i ve Slezsku byly zřízeny kraje, a to kraj Těšínský a Opavský v roce 1783 (Hledíková a kol., 2005).

V roce 1784 za vlády Josefa II. byla další reforma, která znamenala návrat hejtmanů z kraje Kouřimského, Rakovnického a Berounského zpět z Prahy do jejich krajských měst (Kouřim, Rakovník, Beroun), dále pak změna krajských úřadů tak,

aby byly situovány do center krajů. Toto rozdělení krajů vydrželo bez větších úprav až do roku 1850 (Obrázek 1).

Obrázek 1 Krajské dělení Čech v době Josefa II.

Zdroj: Historie krajů v Česku, 2019

Třetí etapa

Třetí etapa je etapou porevoluční z roku 1848. Poprvé se zde setkáváme s pojmem samospráva, která měla být zaručena krajům, nově vzniklým okresům a obcím. Ve skutečnosti byla zaručena pouze obcím na základě reformy z roku 1850, ve které mimo jiné došlo k snížení počtu krajů v Čechách na sedm, na Moravě na dva a Slezsko bylo celé uváděno jako samostatný kraj. V krajských sídlech vznikly nové funkce, a to krajský prezident a krajská vláda (Kocourek, 2007).

Ovšem vše se znovu změnilo reformou z roku 1855, kdy bylo znovu změněno krajské zřízení, a to tak, že v Čechách bylo krajů třináct, na Moravě šest a ve Slezsku nebyly kraje členěny vůbec. Následně však význam krajů strmě upadal a většina

pravomocí byla přenášena na okresní úřady. To mělo za následek postupné rušení krajů. Nejprve byly zrušeny kraje na Moravě v roce 1860 a v roce 1862 byly kraje zrušeny také v Čechách (Kocourek, 2007).

Čtvrtá etapa

Tato etapa se zabývá obdobím po roce 1918, kdy vznikl samostatný stát Československo. Zákonem z roku 1920 mělo být na území českých zemí do tří let zavedeno patnáct žup (Obrázek 2). Tento záměr však nebyl nikdy realizován, jelikož byl svržen především Lidovou stranou a Národní demokracií. Župy vznikly pouze na slovenském území (Dobeš, Janák, Hledíková, 2007).

V roce 1928 vzniklo zemské zřízení, které bylo rozděleno na zemi Českou, Moravskoslezskou, Slovenskou a Podkarpatskou Rus. Toto zřízení již odpovídalo představám Lidové strany, Národní demokracie a také slovenské Ludové strany (Cogan, 2004).

Obrázek 2 Členění české země na župy podle zákona z roku 1920 (Nerealizováno)

Zdroj: Župy, 2018

Pátá etapa

Pátá etapa je etapou po roce 1948. Krajské zřízení bylo změněno podle zákona č. 280/1948 Sb., kdy bylo Československo rozděleno na devatenáct krajů. Přesněji řečeno se třináct krajů nacházelo na území Čech (Gottwaldovský, Hradecký, Liberecký, Pardubický, Českobudějovický, Karlovarský, Plzeňský, Ústecký, Pražský, Jihlavský, Ostravský, Brněnský, Olomoucký) a dalších šest krajů na území Slovenska. Dále se díky tomuto zákonu zřídily krajské výbory, které měly svoji předem určenou hierarchii, a nižší výbor se zodpovídal výboru vyššímu. To znamená, že místní národní výbory (MNV) byly podřízené okresním národním výborům (ONV), ONV krajským národním výborům (KNV) a KNV byly podřízeny ministerstvu vnitra. Kraje byly vytvořeny za takových podmínek, aby měly velikost okolo 5 000 km² s počtem obyvatel kolem půl milionu. V každém kraji mělo být také třináct až čtrnáct okresů. To mělo za následek zvýšení počtu okresů na 306 (Geography, 2002).

V roce 1960 došlo ke správní reorganizaci podle zákona č. 36/1960 Sb., O územním členění státu. Díky tomuto zákonu byl změněn počet krajů z devatenácti na deset a zároveň se zmenšil počet okresů z 306 na 108. V Čechách bylo sedm krajů (Středočeský, Jihočeský, Jihomoravský, Severomoravský, Severočeský, Východočeský, Západočeský) a na Slovensku kraje tři (Obrázek 3). V průběhu komunistického režimu se objevila snaha o decentralizaci správy, ovšem žádné větší změny se již nekonaly (Kocourek, 2007).

Obrázek 3 Členění krajů a okresů v letech 1960 - 1990

Zdroj: Historie krajů v Česku, 2019

Šestá etapa

Tato etapa se již zabývá dobou nedávno minulou, tedy dobou po „sametové“ revoluci, která proběhla v roce 1989. V části naší historie, kdy byla komunistická strana zbavena moci, tak pochopitelně docházelo ke změnám a tyto změny se nevyhnuly ani veřejné správě. Byly zrušeny národní výbory, které byly úzce spojeny s komunistickými časy. Dále se pak znovu rozdělila samospráva a státní správa. Na pozici měst a obcí byla samospráva zavedena již v roce 1990. Po zrušení národních výborů přestala být důležitost krajů tak významná. V Ústavě České republiky z roku 1993 lze nalézt upomínku na vytvoření Vyšších územně samosprávních celků, a to hlavně z důvodu pozdější decentralizace, mohly to být buď kraje, nebo země (Rys, 2010).

Od roku 1992 až do roku 1996, kdy byla u moci Občanská demokratická strana (ODS), se stále jednalo o tom, jak by měla tato decentralizace vypadat, ale na společný konsenzus politických stran se čekalo až do roku 1997, jelikož každá strana měla vlastní návrhy na rozložení krajů v ČR. ODS s návrhem krajů nijak nespěchala, zatímco jiné strany, jako například ODA či KDU-ČSL, byly podporovateli decentralizace. Ovšem i tyto strany se rozcházely v názorech o počtu krajů (ODA navrhovala devět krajů a KDU-ČSL třináct). ČSSD se ztotožňovala s decentralizací podle stylu Evropské unie (EU). Negativně se proti decentralizaci stavěla KSČM (Baun a kol. 2004).

Jednou z variant bylo zemské zřízení, které by vycházelo z hranic z roku 1927, ale nebyla prosazena. Dále se však objevovaly varianty, které navrhovaly například 80 malých krajů, které by měly určitou podobnost s okresy. Poté se jednalo o 27 krajích, kdy by se spojily tři až čtyři okresy. Jinou variantou bylo zřízení 17 krajů, ovšem ani tento návrh nebyl přijat, jelikož každá strana měla odlišný názor (Stanovisko vlády, 1997).

Zlom v jednání nastal v roce 1996, kdy s vidinou zájmu stát se členským státem EU muselo brzy dojít ke konečnému rozhodnutí o decentralizaci, jelikož EU kritizovala ČR za to, že zde chybí regionální politika. Bylo to jakési varování, které však bylo účinné. V roce 1997 navrhla ODA třináct krajů, kde by součástí Středočeského kraje byla Praha. S tím však nesouhlasila vláda, která chtěla mít Prahu jako kraj samostatný (Jacoby, 2002).

Nakonec došlo k úspěšnému kompromisu a 23. 10. 1997 vznikl ústavní zákon č. 347/1997 Sb., O vytvoření VÚSC. Bylo tedy vytvořeno čtrnáct krajů. Při hlasování nesouhlasily pouze dvě strany, a to komunisté s radikály Miroslava Sládka (Švec, 2010).

Vznikly kraje Královéhradecký, Pardubický, Liberecký, Ústecký, Karlovarský, Praha, Olomoucký, Plzeňský, Budějovický, Ostravský, Brněnský, Jihlavský, Zlínský a Středočeský (Zákon č. 347, 1997).

Tyto názvy krajů však nebyly konečné, a tak byly podle zákona č. 171/2001 Sb. kraje přejmenovány v následujícím znění:

- Kraj Budějovický na kraj Jihočeský.
- Kraj Ostravský na kraj Moravskoslezský.
- Kraj Brněnský na kraj Jihomoravský.
- Kraj Jihlavský na kraj Vysočina (Baun a kol. 2004).

Zákon, který měl konečně potvrdit vznik nových krajů, byl plánován na leden 2000, do cesty však vstoupily problémy s potvrzením legislativních záležitostí, a proto byly volby do krajských zastupitelstev odsunuty na listopad 2000. Kraje začaly fungovat o rok později, než bylo plánováno, to znamená od ledna 2001. Nejpodstatnějším zákonem pro kraje je zákon č. 129/2000 Sb. O krajích (Zákon č. 129, 2000).

1. 1. 2003 byly zrušeny okresy a jejich kompetence a práce se rozmístila do obcí s rozšířenou působností. Hranice krajů se ještě měnily v roce 2004, kdy v zákoně č. 387/2004 Sb. bylo ustanoveno, že 25 obcí z kraje Vysočina bude součástí Jihomoravského kraje a dále přibýly tři obce v kraji Olomouckém, které se stěhovaly z Moravskoslezského kraje (Švec, 2010), (Obrázek 4).

Obrázek 4 Mapa krajů České republiky

Zdroj: Regionální rozvoj, 2019

3.3 Politika hospodářské a sociální soudržnosti

Politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) je velice důležitou součástí strategie a podstaty Evropské unie (EU), a to především z pohledu finanční podpory členských států z hlediska strategických investic. Pro založení této politiky bylo zapotřebí několika impulsů, které byly z oblasti sociální, ekonomické, politické nebo ekologické. HSS je po zemědělské politice druhou nejvýznamnější kategorií, která se zabývá výdaji pro členské státy EU. Z úplného rozpočtu EU se podílí na výdajích v 35 %. Z celkového hlediska, tedy z hlediska celé EU, lze konstatovat fakt, že hlavním smyslem HSS je maximální snaha, při které se budou snižovat rozdíly, neboli disparity, mezi evropskými regiony. Konkrétně se jedná o 276 regionů, které se nacházejí ve 28 členských státech. Mezi těmito státy je velká snaha o postupné budování společného trhu. Dále je snahou EU, aby se tyto regiony rozvíjely kontinuálně a jejich disparity se nezvyšovaly, ale naopak, aby se snižovaly především v oblastech venkova či v určitých znevýhodněných regionech. Jako další neméně důležitou činností je snaha o efektivní posílení sociální a hospodářské politiky, vysoká konkurenceschopnost v regionech a samozřejmě také snaha o co nejlepší kvalitu života pro všechny obyvatele v EU. Za vznik disparit mezi regiony také mohou regiony, které nesou označení problémové. Specifikace těchto regionů spočívá v tom, že se jedná o regiony, které nejsou dostatečně vybaveny přírodními zdroji, nebo naopak regiony, které mají dostatek přírodních zdrojů, ale neefektivně s nimi hospodaří. Mezi poslední skupinu patří regiony, na jejichž území stagnuje či upadá základní odvětví (Vystoupil, Kunc, Toušek, 2008).

Resort Ministerstva pro místní rozvoj definoval obecný cíl pro regionální politiku, jehož hlavním smyslem jsou totožné možnosti pro všechny regiony v republice. Cílem je využití dalších možností regionů, kterými jsou kupříkladu potenciály z oblasti přírodního, hospodářského či demografického hlediska. Tyto potenciály by mohly regiony na svém území co nejefektivněji a naplno využívat. V problematice disparit mezi regiony je zřejmé, že některé disparity není možné vyrovnat. Příkladem je přirozená míra nezaměstnanosti a snaha o její vyrovnání. Tato snaha by však byla velice nevýhodná, jelikož by byla finančně nákladná a často i kontraproduktivní. Je důležité zmínit, že regionální politika funguje i na jakémsi principu solidarity, to znamená, že všechny členské státy tvoří společenství. V praxi tento jev lze vysvětlit tak, že bohaté státy

EU podporují členské státy, které jsou oproti nim chudší a tím tak dochází k vyrovnávání disparit mezi členskými státy EU.

V odborných publikacích lze nalézt spoustu definic HSS:

- Vanhove a Klaassen (1983, s. 171) - „*Regionální politika představuje všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.*“
- Matoušková, Haluzka a Brandová (1992, s. 27) – Regionální politika jako „*soubor opatření a nástrojů, pomocí kterých má dojít ke zmírnění nebo odstranění rozdílů v ekonomickém rozvoji dílčích regionů.*“
- Tödtling a Maier (1998, s. 32) - „*Regionální politikou rozumíme ovlivňování hospodářských procesů v územních částech státu anebo většího ekonomického procesu prostřednictvím veřejného sektoru. Autor uvádí, že podle této definice je regionální politika identická s regionální hospodářskou politikou (oba uvedené pojmy jsou synonyma). Regionální politika se snaží ovlivňovat většinou rozvoj velkých hospodářských celků určitého státu, přesto však nejdůležitějšími účastníky jsou tradičně národní státy a příslušná resortní ministerstva*“

Dalším podstatným aspektem této politiky je zavádění jednotné měny v členských státech, ke které se při vstupu do EU každý stát svým podpisem zavázal. Tím, že je snaha o jednotnou měnu (euro), kterou v současné době používají pro platební účely státy tzv. Eurozóny, kterých je momentálně devatenáct, tím končí možnost států, které platí eurem, ovlivňovat ekonomiku prostřednictvím měnových kurzů (Vystoupil, Kunc, Toušek, 2008).

V HSS musí být dále stanoveny strukturální a regionálně politické cíle, které musí být všemi dalšími politikami plně respektovány a ve společném vnitřním trhu musí být brány jako hlavní osa celého projektu. Státy, které jsou součástí EU, čerpají finance z evropských strukturálních fondů. O tom, jaké finance budou putovat na dané konkrétní cíle a úkoly, rozhoduje Evropská rada, která má ve své kompetenci rozhodnout o organizaci a působnosti těchto fondů. Evropská rada je povinna se rozhodovat až po získání návrhu od Evropské komise a dále musí celou situaci prodiskutovat s Výborem regionů a Hospodářským a sociálním výborem. Posledním krokem pro zajištění následujícího fungování je potřebný souhlas Evropského parlamentu. Dle obdobného

postupu jsou přijímána i pravidla, podle kterých jsou určeny bariéry pro fungování fondů, díky kterým by měla přicházet správná koordinace a efektivní spolupráce mezi fondy a dalšími nástroji (Wokoun, 2006).

Pro představu, jak je regionální politika úspěšná a jaké konkrétní výsledky členským státům přináší, demonstruji na následujících faktech, které jsou za období 2007-2012, kdy měla EU 27 členských států (Chorvatsko se stalo členem v roce 2013). Díky regionální politice bylo možno financovat 72 000 projektů, které se zabývaly výzkumem, bylo vytvořeno 769 000 pracovních pozic, ve snaze zkvalitnit život obyvatel, ve městech bylo vybudováno 11 000 projektů. Dále regionální politika zajistila připojení k internetu pro zhruba 5 milionů obyvatel EU a také své finance investovala do menších podniků, kterých bylo 225 000 (Wokoun, 2006).

Regionální politika

K otázce vzniku regionální politiky je třeba zmínit, že tuto politiku lze rozdělit na dvě části, které jsou historicky rozděleny na tradiční a současnou regionální politiku. První z nich, jejíž vznik je datován do období 30. let 20. století, se zrodila na území Velké Británie (VB), která byla v té době sužována hospodářskou krizí. Rozdíly mezi regiony se ve VB pochopitelně prohlubovaly, a to především v nezaměstnanosti. Pro příklad lze uvést, že nezaměstnanost v jižní části Anglie byla okolo 14 %, zatímco například na území Walesu byla již nezaměstnanost na úrovni 36 %. První dokument, který se legislativně orientoval na regionální problematiku, byl přijat v roce 1934 s názvem Zákon o speciálních územích. Další aplikace regionální politiky v Evropě se díky tehdejší složité době, která byla způsobena především 2. světovou válkou, pozastavila a znovu byla implementována a rozšiřována především ve Francii (řešení disparit mezi Pařížským regionem a ostatními regiony Francie), v Itálii (velké ekonomické rozdíly mezi severní a jižní Itálií) a posléze na přelomu 50. a 60. let v Německu, Nizozemí a Skandinávských zemích (Regionální politika, 2009).

Tradiční regionální politika byla využívána do první poloviny 70. let, jelikož od druhé poloviny 70. let přebrala štafetu současná regionální politika. V období, kdy vznikla současná regionální politika, bylo již světu známo Evropské společenství, v dnešní době Evropská unie. Jedním z nejvýznamnějších impulsů pro vznik této politiky bylo přistoupení nových států do Společenství. Jednalo se o tři státy, jmenovitě Dánsko, Irsko a VB. Tyto země, které nově přistoupily, měly silné regionální disparity, ale jejich

ekonomika nebyla nikterak významně rozvinuta. Regionální politika byla označena v dokumentu z roku 1972 za faktor, který je nejpodstatnější k posilování Evropského společenství (Regionální politika, 2009).

Cíle regionální politiky

Obecným a základním cílem regionální politiky je snaha EU o co nejlepší podmínky ve všech regionech a městech členských států. Především se jedná o zaměření se na podporu vytváření nových pracovních pozic, hospodářský růst, udržitelný rozvoj, konkurenceschopnost podniků a zlepšení kvality života občanů (Regional policy, 2009).

Dále také regionální politika poskytuje potřebné investice, aby mohlo dojít k naplnění cílů v strategii Evropa 2020, která je zaměřena na udržitelný růst a zaměstnanost v členských státech EU. Strategie Evropa 2020 obsahuje celkem pět základních cílů:

- Vzdělání – zamezit předčasnému ukončení základní školní docházky, jejíž míra by měla být pod 10 % a také, aby mělo vysokoškolské vzdělání 40 % občanů ve věku 30-34 let.
- Zaměstnanost – obyvatelstvo, které se pohybuje ve věku 20-64 let bude zaměstnáno v míře 75 %.
- Výzkum a vývoj – zvýšit investice do výzkumu a vývoje na 3 % HDP.
- Chudoba a sociální vyloučení – snížit počet obyvatel, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením či chudobou alespoň o 20 milionů.
- Změna klimatu a energetika – zvýšit účinnost energetiky o 20 %, dosáhnout míry 20 % energie z obnovitelných zdrojů a o 20 % méně emisí ze skleníkových plynů v porovnání s rokem 1990 (Business-economy-euro, 2019).

Nástroje regionální politiky

Nástroji regionální politiky označujeme prostředky, s jejichž pomocí dochází ke konkrétnímu naplňování stanovených cílů regionální politiky. Člení se na nástroje makroekonomické a mikroekonomické povahy.

Makroekonomické nástroje jsou omezeny ostatními národohospodářskými cíli, zejména udržením inflace a realizací cílů průmyslové či agrární politiky. Makroekonomické nástroje jsou zaměřené na přilákání kapitálu do postiženého regionu.

Mikroekonomické nástroje ovlivňují rozhodování ekonomických subjektů o jejich prostorovém uspořádání. Jsou ve formě účelově poskytovaných finančních půjček ze státního regionálního, nebo místního rozpočtu. Cílem mikroekonomických nástrojů je obnovení rovnováhy na regionálních trzích práce.

Jiné členění nástrojů regionální politiky zpracoval Wokoun (2006) na základě rešerší a komparace nástrojů regionálních politik většiny členských zemí EU.

Nefinanční nástroje:

- administrativní nástroje - legislativní úpravy regionální politiky;
- institucionální nástroje - projekty a programy
- věcné a jiné nefinanční nástroje - propagace regionu apod.

Finanční nástroje:

- neinvestiční a investiční pobídky - úvěry a půjčky apod.;
- kapitálové podílctví;
- daňová zvýhodnění;
- rozpočtová zvýhodnění.

Financování regionální politiky

Regionální politika finančně podporuje členské státy ze svých fondů, které slouží jako nástroje k rozdělování finančních prostředků, díky nimž se srovnávají ekonomické a sociální disparity. Fondy, které jsou používány v dnešní době lze rozdělit na strukturální a investiční fondy a dále na fondy ostatní (Informace o fondech EU, 2019).

Jako první ze strukturálních a investičních fondů vznikl v roce 1960 Evropský a sociální fond (ESF), který se zaměřuje především na zaměstnanost v členských státech EU. Jako další fond, který vznikl v roce 1962 na podporu zemědělců, byl Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF), který však v dnešní době již neexistuje. Dalším fondem, který vznikl v roce 1975, je Evropský fond pro regionální rozvoj (EFFR/ERDG). Tento fond byl založen za účelem modernizace a růstu hospodářského sektoru. Z financí, které poskytuje, jsou vytvářeny projekty, které se zabývají infrastrukturou, rekonstrukcí památek, sportovních areálů nebo pomocí s odstraněním ekologických problémů. V roce 1993 byl vyhotoven Fond soudržnosti (FS), jehož důvodem vzniku byla pomoc státům, které byly chudší než ostatní. Na vytvoření dalšího fondu se čekalo 12 let. V roce 2005 byl zřízen Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD), který podporuje konkurenceschopnost zemědělství a také

podporuje rozvoj venkova. Zatím nejmladším fondem je Evropský námořní a rybářský fond (EMFF) z roku 2014. Jak už název napovídá, jedná se o fond, který podporuje rybáře, ale také se snaží o zlepšení životního prostředí a krajiny (Přehled fondů EU, 2019).

Neméně důležité jsou i ostatní fondy. Prvním z těchto fondů je Fond solidarity, který byl založen v roce 2002 z důvodu pomoci při živelných pohromách. Členský stát má nárok na finance z tohoto fondu, pokud jsou škody vyšší než 0,6 % HDP. Druhým z těchto fondů je Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci, jehož vznik se datuje do roku 2007. Tento fond slouží jako finanční pomoc lidem, kteří přišli o své zaměstnání, a příčinou této ztráty byla globalizace. Konkrétně se jedná například o zánik velké firmy nebo je v některém regionu propuštěno velké množství zaměstnanců z určitého odvětví (Informace o fondech EU, 2019).

3.3.1 Regiony v České republice

Česká republika byla v rámci regionů dělena na kraje na úrovni NUTS III (Zákon č. 129, 2000). Po vstupu do Evropské unie (EU) musela zavést mezi stát a kraje další stupeň členění územních celků na úrovni NUTS II. Jsou to tzv. regiony soudržnosti, na které je směřována podpora z fondů EU (Zákon č. 248, 2000). Kromě tří úrovní NUTS existují dvě nižší úrovně územně správního statistického členění, a to místní administrativní jednotky (LAU). Přehled těchto územních celků uvádí tabulka 1.

Tabulka 1 Územní jednotky v ČR

Úroveň	Název	Počet jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regiony soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
LAU I	Okresy	76 + 15 pražských obvodů
LAU II	Obce	6249

Zdroj: Regionální politika, 2018

Územní celek NUTS I označuje makroregionální úroveň a je největší regionální jednotkou, která je tvořena několika nižšími jednotkami. NUTS II je jednotkou řádově

nižší. NUTS III je regionální jednotka, která odpovídá nižšímu článku administrativního členění. LAU I je úroveň NUTS, která není obsazena ve všech zemích EU. V ČR tuto úroveň představují okresy. LAU II je nejnižší jednotka. Patří sem obce nebo skupiny obcí. Největší význam z hlediska strukturální politiky EU mají územní celky NUTS II (Regionální politika, 2018).

Přehled regionů soudržnosti NUTS II a krajů NUTS III (ČSU, 2018):

Praha	–	Hl. m. Praha (PHA)
Střední Čechy	–	Středočeský kraj (STC)
Jihozápad	–	Jihočeský kraj (JHC)
	–	Plzeňský kraj (PLK)
Severozápad	–	Karlovarský kraj (KVK)
	–	Ústecký kraj (ULK)
Severovýchod	–	Liberecký kraj (LBK)
	–	Královéhradecký kraj (HKK)
	–	Pardubický kraj (PAK)
Jihovýchod	–	Kraj Vysočina (VYS)
	–	Jihomoravský kraj (JHM)
Střední Morava	–	Olomoucký kraj (OLK)
	–	Zlínský kraj (ZLK)
Moravskoslezsko	–	Moravskoslezský kraj (MSK)

3.3.2 Programové období 2007-2013

V tomto programovém období měla EU 27 členských států, mezi které bylo pro období trvající 7 let rozděleno celkově 347 miliard EUR. Z této částky putovalo do ČR 26,69 miliard eur. S touto částkou však nelze nakládat bez předem specifikované koncepce, proto tedy o způsobu, jak má být nakládáno se získaným financemi rozhoduje a nařizuje přímo EU. Dále je pak povinností všech členských států vypracovat Národní strategický referenční rámec (NSRR), ve kterém jsou uvedeny strategie, jak správně čerpat evropské prostředky. NSRR je v závěrečné fázi předložen Evropské komisi, která ho následně může akceptovat či neakceptovat. Nejpodstatnější rozhodování, jak využívat a nakládat s financemi z fondů EU, ale i sestavit Národní rozvojový plán,

má v ČR na starosti resort Ministerstva pro místní rozvoj. Dále byl také za tímto účelem vytvořen Národní orgán pro koordinaci (NOK), (Evropské fondy v ČR, 2019).

Cíle regionální politiky 2007-2013

Mezi cíle regionální politiky v programovém období 2007-2013 patří tři cíle, které platí pro všechny členské státy. Hlavní snahou a myšlenkou všech členských států by mělo být tyto cíle naplnit. K naplnění těchto cílů využívá stát k tomu určené finance z fondů EU. Do zmíněných cílů, které jsou popsány níže, bylo zahrnuto 26 operačních programů, které blíže specifikují, na co konkrétně jsou finance poskytovány a jaké oblasti jsou prioritní.

Cíl „Konvergence“

Tento cíl se úzce zabývá hrubým domácím produktem (HDP), podle kterého se specifikuje podpora členských států. Podporovány jsou regiony, které jsou v klasifikaci EU pojmenovány jako NUTS II. Konkrétně se tedy jedná o podporu v sociálním a hospodářském rozvoji. Položme si otázku, kdo může čerpat finance v tomto cíli? Jsou to státy, které po vypočítání průměru ze všech států EU mají HDP na obyvatele nižší než 75 %. Jako další předpoklad pro čerpání je výpočet hrubého národního důchodu všech států EU. Stát, který má méně než 90 % průměru hrubého národního důchodu na obyvatele, má právo čerpat finance z EU. Při pohledu do ČR jsou v tomto cíli zahrnuty všechny regiony soudržnosti. Jedinou výjimkou je Hl. m. Praha. Tento cíl můžeme rozdělit na dvě části z oblasti operačních programů.

a) Tematické operační programy:

Tematické operační programy lze rozdělit na osm programů:

- OP Doprava
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost
- OP Životní prostředí
- OP Podnikání a inovace
- OP Výzkum a vývoj pro inovace
- OP Vzdělávání a konkurenceschopnost
- OP Technická pomoc
- Integrovaný OP
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost

b) Regionální operační programy

V ČR se nachází 8 regionů soudržnosti, které jsou podle EU označeny jako NUTS II. V následujícím textu si jednotlivé regiony představíme z hlediska programového období 2007-2013, bude popsáno, s jakými finančními prostředky bylo hospodařeno, jak se je podařilo čerpat a které hlavní prioritní osy byly v tomto období podporovány. Celkově bylo na regionální operační programy poskytnuto od EU 4,659 mld. eur. Žádost o čerpání podpory mohou projevit: *„Kraje, obce, svazky obcí, organizace zřizované nebo zakládané kraji či obcemi, školská a vzdělávací zařízení s právní subjektivitou zařazená do školského rejstříku, profesní a zájmová sdružení, nestátní neziskové organizace, podnikatelé a další.“* (Evropské fondy v ČR, 2007).

- ROP NUTS II Severozápad
- ROP NUTS II Jihozápad
- ROP NUTS II Jihovýchod
- ROP NUTS II Moravskoslezsko
- ROP NUTS II Severovýchod
- ROP NUTS II Střední Čechy
- ROP NUTS II Střední Morava

Cíl „Regionální konkurence a zaměstnanost“

V tomto cíli se podpora zaměřuje na ty regiony, které nemohou být zařazeny do cíle konvergence, jelikož překračují stanovené limity. Jedná se tedy o regiony NUTS I a NUTS II. Pokud bychom hledali takový region v ČR, lze konstatovat, že jím je pouze Hl. m. Praha.

V tomto cíli nalezneme dva operační programy:

- OP Praha adaptabilita
- OP Praha konkurenceschopnost

Cíl „Evropská územní spolupráce“

V tomto třetím cíli se jedná o snahu EU, aby spolu jednotlivé státy co nejvíce spolupracovaly a tím se tak dále rozvíjely a přispívaly k lepším vztahům v nadnárodním spektru. Tato spolupráce je rozdělena do tří základních podob, a to na nadnárodní (do této skupiny patří spolupráce mezi ČR, částí Itálie, Maďarska, Slovenska, Slovinska, částí Německa, s Polskem, Rakouskem a také částí nečlenské země Ukrajiny), meziregionální

(spolupráce všech členských států, ke kterým se dále připojují Norsko a Švýcarsko) a přeshraniční spolupráci (přeshraniční spolupráce ČR s Bavorskem, Slovenskem, Polskem, Rakouskem a Saskem).

Všechny regiony z ČR mají možnost využívat podpory a čerpat tak z pěti operačních programů přeshraniční spolupráce, dále ze dvou OP Mezinárodní spolupráce a jako poslední dva OP jsou programy síťové. Konkrétně se jedná o program INTERACT II (snahou tohoto programu je dosažení co nejvyšší efektivity a kvality aktivit v rámci uzemní spolupráce) a program ESPON 2013 (výzkumný program, mezi jehož hlavní cíle patří podpora rozvoje regionů a uzemní plánování), (Evropské fondy v ČR, 2018).

Tabulka 2 Prostředky z fondů EU pro ČR

Cíl	Prostředky z fondů EU pro ČR	
	Vyčíslení v eurech	Vyčíslení v %
Konvergence	25,88 mld. EUR	96,98 %
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	419,09 mil. EUR	1,56 %
Evropská územní spolupráce	389,05 mil. EUR	1,46 %
Celkem	36,69 mld. EUR	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

Ve výše uvedené tabulce 2 jsou vyčísleny finance z fondu ERDF, který poskytuje členským státům 85 % na celkové výdaje. Zbýlých 15 % financí musí poskytnout stát (Euroskop, 2019).

Strukturální fondy

Pro plnění výše uvedených cílů jsou nezbytně nutné fondy EU, díky kterým je možné tyto cíle naplňovat. Pro programovací období 2007-2013 bylo čerpáno ze tří strukturálních fondů.

Těmito fondy byly konkrétně:

- **ERDF – Evropský fond regionálního rozvoje**

Zajišťuje nejvyšší finanční částku. Finance byly využívány na infrastrukturu nejen dopravní, ale i zdravotní, sociální a vzdělávací. Dále byl zaměřen na investice do životního prostředí či na výzkum a vývoj.

- **ESF – Evropský sociální fond**

Slouží především jako podpora v rozvojových projektech na téma nezaměstnanost a lidské zdroje. Byl nápomocen pro skupinu rizikových obyvatel, kterými jsou například zdravotně postižení nebo mladí bez zaměstnání.

- **FS – Fond soudržnosti**

Byl využíván k větším projektům v rámci dopravní infrastruktury (transevropské sítě). Dále pak na projekty ohledně obnovitelných zdrojů energie či ochranu životního prostředí (Evropské fondy, 2018).

3.3.3 Programové období 2014-2020

Oproti programovému období 2007-2013 dochází v tomto programovém období k několika zásadním změnám. Pravděpodobně jednou z nejzásadnějších novinek je změna dokumentu, který se používá pro čerpání z evropských fondů. V minulém programovacím období byl jako dokument využíván Národní strategický referenční rámec, kterého v tomto období nahrazuje tzv. Dohoda o partnerství, díky které mohou členské státy získávat peníze ze strukturálních fondů EU. Konkrétní částka, která byla vyčíslena pro Českou republiku pro programovací období 2014-2020, je ve výši 24 miliard eur. Nejpodstatnější funkcí, kterou Dohoda o partnerství naplňuje, je podrobná analýza současného socioekonomického stavu v ČR. K této analýze je zapotřebí znalost dokumentů jak evropských, národních, tak i regionálních. Socioekonomickým stavem je možno rozumět především to, jaké jsou rozvojové potřeby, regionální disparity, ale také potenciál. V tomto dokumentu jsou stanoveny podmínky, které musí být během programovacího období plněny, aby vznikl nárok pro čerpání z evropských fondů (Evropské fondy, 2019).

Cíle regionální politiky 2014-2020

Pro toto programové období jsou určeny dva cíle:

První cíl „Investice pro růst a zaměstnanost“

Z pohledu ČR spadají pod tento cíl všechny regiony NUTS II (regiony soudržnosti). Tento cíl je rozdělen do sedmi operačních programů a jednoho regionálního programu. Finance, které jsou připraveny pro splnění tohoto cíle v ČR, činí 21,64 mld. eur, v procentuálním vyjádření se tedy jedná o zhruba 97,2 % financí.

Operační a regionální programy jsou následující:

- OP Zaměstnanost.
- OP Doprava.
- OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost.
- OP Praha – pól růstu.
- OP Výzkum, vývoj a vzdělávání.
- OP Životní prostředí.
- OP Technická pomoc.
- Integrovaný regionální OP.

Druhý cíl „Evropská územní spolupráce“

Tento cíl je možné si rozdělit na tři druhy územních spoluprací. Jsou to spolupráce, které jsou realizovány na meziregionální úrovni, nadnárodní úrovni a na úrovni přeshraniční. Hlavním záměrem, který lze spatřit v tomto cíli, je především zlepšování sociálních vztahů obyvatelstva. Nepochybně sem patří i zrychlování ekonomického vývoje a v neposlední řadě i nalezení řešení, která jsou mezi regionálními oblastmi nebo mezi sousedními státy. Na plnění tohoto cíle byla vyčíslena částka v hodnotě 2,3 mld. eur, což je v přepočtu na procenta 2,8 %.

Strukturální fondy

- **ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj**

Fond zabývající se infrastrukturou neboli projekty zvolenými k investování. Hlavní snahou je co nejkvalitnější a nejefektivnější hospodářský sektor. Jestliže je výše uvedena infrastruktura, jedná se tedy o podporu především při výstavbách dopravních komunikací, ať už dálnic, železnic, ale také například rekonstrukce národních památek, renovace sportovních areálů apod.

- **ESF – Evropský sociální fond**

Tento fond je opakem ERDF především v tom, že hlavním zaměřením je podpora neinvestičních projektů z oblasti lidských zdrojů či zaměstnanosti. Jedná se především o podporu nezaměstnaných (poskytování rekvalifikací). Patří sem i programy pro osoby se zdravotním postižením, etnické menšiny a děti.

- **FS – Fond soudržnosti**

Stejně jako u fondu ERDF jsou z tohoto fondu podporovány projekty investiční. Zde se nejedná o podporu regionů, avšak o podporu států, které jsou specifikovány jako chudší.

- **EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova**

Jak už je patrné v samotném názvu fondu, jde o podporu a rozvoj venkova. Finance, které z tohoto fondu plynou, slouží k tomu, že konkurenceschopnost v lesnictví či zemědělství se zvyšuje.

- **EMFF – Evropský námořní a rybářský fond**

Fond, z jehož prostředků je podporován rybolov, a to jak rybolov mořský, tak rybolov vnitrozemský. Dále tento fond slouží také k modernizaci a renovaci plavidel a zlepšování životního prostředí (Fondy EU, 2014).

4 MĚŘENÍ REGIONÁLNÍCH DISPARIT

Mezi metody pro měření disparit, které lze využít v regionálním managementu, především patří metoda založená na škálových technikách, metoda semaforu, metoda průměrné odchylky, bodová metoda a metoda normované proměnné. Každá z těchto metod má své výhody a nevýhody. Jejich použití je závislé na míře obtížnosti aplikovat zvolenou metodu v praxi, ale i na souboru statistických indikátorů, které jsou pro toto hodnocení použity.

Pro účely naší diplomové práce byla použita bodová metoda a metoda semaforu.

Východiskem Bennetovy bodové metody je nalezení regionu, který v rámci analyzovaného indikátoru dosahuje maximální, nebo minimální hodnoty. Maximální hodnota je používána v případě, kdy je za progresi považován růst hodnoty příslušného indikátoru. Tomuto regionu je pak přiřazeno 1000 bodů. Ostatní regiony jsou ohodnoceny body v intervalu od 0 do 1000 v závislosti na výši promile. Minimální hodnota je používána v případě, kdy je za progresivní označován pokles příslušného indikátoru, pak se ve výpočtu využívá převrácená hodnota tohoto poměru.

V případě maxima platí rovnice:

$$B_{ij} = X_{ij} / X_{i\max} * 1000$$

V případě minima platí rovnice:

$$B_{ij} = X_{i\min} / X_{ij} * 1000$$

Pro obě rovnice platí:

- B_{ij} je bodová hodnota i -tého indikátoru pro j -tý region
- X_{ij} je hodnota i -tého indikátoru pro j -tý region
- $X_{i\max}$ je maximální hodnota i -tého indikátoru
- $X_{i\min}$ je minimální hodnota i -tého indikátoru

Sečtením takto vypočtených bodů nebo vypočítáním aritmetického průměru bodů jednotlivých indikátorů lze dospět k finální hodnotě souhrnného indikátoru, který vypovídá o sledované úrovni regionu a umožňuje stanovení míry disparit mezi jednotlivými regiony. Hlavní výhodou této metody je schopnost shrnout do jedné syntetické charakteristiky indikátory, které jsou uvedeny v různých měrných jednotkách, lze určit pořadí jednotlivých regionů a jejich regionální rozdíly. Pro větší názornost lze využít metody semaforu, která je specifickou škálovou metodou. Jednotlivým hodnotám indikátorů jsou přiřazeny

specifické symboly v barvách semaforu, které odpovídají určité procentuální úrovni sledovaného indikátoru (Kutcherauer a kol., 2010).

4.1 Ekonomické ukazatele

Mezi ekonomické ukazatele jsou zařazeny zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy, regionální HDP, průměrná mzda a průměrná měsíční výše starobního důchodu. Zemědělskou produkci regionu vyjadřuje regionální zemědělský účet, který hodnotově reprezentuje celkovou finální produkci zemědělského odvětví daného regionu. Hrubý domácí produkt (HDP) je indikátor celkové produkce regionu. Vyjadřuje celkovou hodnotu veškerých vyrobených výrobků a provedených služeb sníženou o hodnotu výrobků a služeb použitých na jejich tvorbu. Propočet HDP na obyvatele umožňuje srovnání regionů, které se výrazně liší svou velikostí (Kutcherauer a kol., 2010). Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Do mezd se zahrnují základní mzdy a příplatky, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě (ČSÚ, 2018). Co se týče průměrné měsíční výše starobního důchodu, od ledna 2019 se všechny důchody valorizovaly a průměrný důchod tak aktuálně dosahuje přibližně 13 300 Kč. Ke konci roku 2018 činil průměrný starobní důchod 12 418 Kč.

4.2 Sociální ukazatele

Mezi sociální ukazatele jsou zařazeny počet starobních důchodců, registrované trestné činy, míra nezaměstnanosti a dokončené byty. Počty osob ve věku 65 a více let dosahují na území České republiky značných rozdílů. Na základně jejich poměru k celkovému počtu obyvatel určitého regionu můžeme označit region za relativně demograficky starý nebo mladý. V celé České republice žije 14,9 % seniorů (ČSÚ, 2019). Rozsah kriminality je dán počtem jednotek daného souboru, které znamenají výskyt trestné činnosti. Údaje o rozsahu kriminality nic nevyovídají o její úrovni, ale jen o výskytu kriminality (MV ČR, 2011). Regionální míra nezaměstnanosti představuje nezaměstnané osoby jako procentní podíl z ekonomicky aktivního obyvatelstva (Kutcherauer a kol., 2010). Dokončené byty jsou ty, k nimž nabyta ve sledovaném roce právní moci vydaná kolaudační rozhodnutí (ČSÚ, 2019).

5 KOMPARACE REGIONŮ NA ÚROVNI NUTS III

Pro lepší orientaci v tabulkách a grafech byly použity zkratky jednotlivých krajů v tomto pořadí (ČSÚ, 2018): Hl. m. Praha (**PHA**), Královéhradecký kraj (**HKK**), Pardubický kraj (**PAK**), Kraj Vysočina (**VYS**), Karlovarský kraj (**KVK**), Plzeňský kraj (**PLK**), Ústecký kraj (**ULK**), Liberecký kraj (**LBK**), Jihočeský kraj (**JHC**), Jihomoravský kraj (**JHM**), Olomoucký kraj (**OLK**), Moravskoslezský kraj (**MSK**), Středočeský kraj (**STC**) a Zlínský kraj (**ZLK**).

5.1 Ekonomické pozice regionů NUTS III

Jak už bylo výše řečeno, mezi ekonomické ukazatele jsou zařazeny zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy, regionální HDP, průměrná mzda a průměrná měsíční výše starobního důchodu.

5.1.1 Zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy

Na základě vstupních hodnot byl sestaven ekonomický ukazatel zemědělské produkce obilovin na 1 ha půdy, který byl spočítán pomocí vzorce $B_{ij} = X_{ij} / X_{imax} * 1000$ a zobrazuje vývoj v letech 2005–2018. V tabulce 3 jsou znázorněny spočítané hodnoty jednotlivých krajů v jednotlivých letech doplněné o grafickou metodu semaforu. Zelená barva vyjadřuje nejvyšší produkci obilovin na 1 ha půdy a červená barva vyjadřuje nejnižší hodnoty produkce obilovin. Zároveň v posledním sloupci tabulky 3 je uvedena průměrná hodnota produkce obilovin na 1 ha půdy za čtrnáct let, která je využita ke srovnání jednotlivých krajů České republiky.

Hodnoty v tabulce nám na základě barevné škály ukazují kolísání produkce obilovin v jednotlivých letech ve všech krajích, kde nejmarkantnější změny jsou patrné v roce 2007 a 2012 u Královéhradeckého kraje, Olomouckého, Středočeského a Zlínského, kde produkce obilovin významně stoupla. Naopak velký pokles produkce obilovin na 1 ha půdy zaznamenávají v letech 2005-2006, 2008-2011 a v letech 2013-2017 kraje Vysočina, Karlovarský kraj, Plzeňský, Liberecký a Jihočeský. V ostatních letech se produkce obilovin na 1 ha o něco zvýšila.

Tabulka 3 Zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy

Zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy															
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ø
PHA	1 000	1 000	966	1 000	1 000	999	991	979	1 000	1 000	1 000	990	1 000	1 000	995
HKK	920	948	1 000	955	940	947	929	964	935	956	920	949	986	945	950
PAK	888	900	968	915	904	916	924	970	907	934	863	919	943	976	923
VYS	805	779	889	821	778	802	824	898	835	854	789	823	859	958	837
KVK	796	790	890	805	787	838	825	884	856	853	797	810	840	940	836
PLK	826	837	922	836	824	859	837	869	842	869	805	841	861	948	855
ULK	910	954	936	955	935	960	925	940	954	970	936	962	977	971	949
LBK	803	802	865	826	805	826	821	870	843	855	809	826	858	919	838
JHC	816	793	905	827	791	819	833	898	840	861	787	828	853	952	843
JHM	961	972	905	979	970	997	994	827	983	919	856	1 000	816	918	936
OLK	956	984	989	986	966	964	981	1 000	960	973	935	954	973	978	971
MSK	870	880	923	882	865	881	881	910	881	899	847	886	894	950	889
STC	915	949	965	947	924	942	928	938	936	948	911	938	958	968	941
ZLK	954	997	996	989	986	1 000	1 000	987	980	975	920	986	961	964	978

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Ze sledovaného období vyplývá, že nejlépe hodnoceným regionem je jednoznačně Hlavní město Praha, který dosahuje nejvyššího stavu ukazatele v každém roce. Vysokých hodnot dosahují i kraje Zlínský, Olomoucký, Královéhradecký, Ústecký, Středočeský a Jihomoravský. Nejhůře hodnoceným regionem je Karlovarský kraj, ale i Kraj Vysočina, Liberecký, Jihočeský a Plzeňský kraj. Naopak průměrných hodnot dosahují kraje Pardubický a Moravskoslezský.

Z výsledků také vyplývá, že u krajů Královéhradeckého, Pardubického, Ústeckého, Jihočeského, Moravskoslezského, Středočeského i Zlínského došlo v roce 2018 ke zvýšení produkce obilovin na 1 ha půdy oproti roku 2005. Naopak u kraje Jihomoravského došlo v tomto období k poklesu produkce obilovin na 1 ha půdy. Nejstabilnějšími kraji v produkci obilovin na 1 ha půdy byl kraj Hlavní město Praha, Olomoucký kraj a Zlínský kraj. Nejvíce výkyvů v produkci obilovin během čtrnácti let lze z tabulky 3 vyčíst u kraje Pardubického, Jihomoravského a Moravskoslezského. Srovnání průměrných hodnot ukazatele zemědělské produkce obilovin na 1 ha půdy je uvedeno v tabulce 4.

Tabulka 4 Pořadí krajů v zemědělské produkci obilovin na 1 ha půdy

Pořadí krajů v zemědělské produkci obilovin na 1 ha půdy			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Hlavní město Praha	1.	Pardubický	8.
Zlínský	2.	Moravskoslezský	9.
Olomoucký	3.	Plzeňský	10.
Královéhradecký	4.	Jihočeský	11.
Ústecký	5.	Liberecký	12.
Středočeský	6.	Vysočina	13.
Jihomoravský	7.	Karlovarský	14.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

5.1.2 Regionální HDP

Na základě vstupních hodnot byl sestaven ekonomický ukazatel regionálního HDP, který byl spočítán pomocí vzorce $B_{ij} = X_{ij} / X_{imax} * 1000$ a zobrazuje vývoj v letech 2005–2017. Rok 2018 stále není k dispozici na stránkách Českého statistického úřadu. V tabulce 5 jsou znázorněny spočítané hodnoty doplněné o grafickou metodu semaforu. Zelená barva označuje kraj s nejvyšším regionálním HDP a červená barva označuje kraj s nejnižším regionálním HDP. Zároveň v posledním sloupci tabulky 5 je uvedena průměrná hodnota regionálního HDP za třináct let, která je využita ke srovnání jednotlivých krajů České republiky.

Hodnoty v tabulce nám na základě barevné škály ukazují, že regionální HDP se v průběhu třinácti let příliš neměnilo. Většina krajů však v roce 2017 nedosahuje výše regionálního HDP jako v roce 2005. Jmenovitě se to týká kraje Pardubického, Vysočiny, Karlovarského, Plzeňského, Ústeckého, Libereckého a Jihočeského. V období ekonomické krize v roce 2008 a obzvláště v roce 2009 mělo HDP vzrůstající tendenci ve Středočeském kraji, stejné hodnoty v Hlavním městě Praha a v Jihomoravském kraji, kde HDP stále vzrůstá. Naopak Karlovarský kraj má v roce 2017 stejné HDP jako v krizovém roce 2008. V průběhu třinácti let má stále nejnižší HDP Karlovarský kraj, Liberecký kraj, Pardubický kraj a Kraj Vysočina.

Tabulka 5 Regionální HDP

Regionální HDP														
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ø
PHA	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
HKK	188	183	180	176	179	179	183	184	183	190	187	185	190	184
PAK	165	167	165	158	157	157	165	158	160	165	164	159	156	161
VYS	167	166	163	153	156	153	161	165	165	167	163	158	155	161
KVK	93	89	86	82	85	82	83	82	81	81	78	74	73	82
PLK	207	210	197	184	193	195	202	198	206	214	210	204	199	201
ULK	268	265	253	249	257	246	250	250	247	245	247	227	221	248
LBK	143	140	130	124	123	124	129	131	131	134	133	129	125	130
JHC	226	222	208	199	204	200	203	208	210	210	206	199	193	207
JHM	403	401	397	402	403	402	420	432	448	454	451	429	414	420
OLK	191	186	181	179	179	181	189	191	190	194	191	187	184	186
MSK	419	406	397	393	379	383	404	407	393	402	395	380	370	394
STC	423	436	430	428	420	414	439	448	447	472	466	467	467	443
ZLK	188	190	184	186	187	182	191	190	192	205	197	190	185	190

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Ze sledovaného období vyplývá, že nejlépe hodnoceným regionem je opět jednoznačně Hlavní město Praha, který dosahuje nejvyššího stavu ukazatele v každém roce. Vyšších hodnot dosahují kraje Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský. Srovnání průměrných hodnot ukazatele regionálního HDP je uvedeno v tabulce 6.

Tabulka 6 Pořadí krajů v regionálním HDP

Pořadí krajů v regionálním HDP			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Hlavní město Praha	1.	Zlínský	8.
Středočeský	2.	Olomoucký	9.
Jihomoravský	3.	Královéhradecký	10.
Moravskoslezský	4.	Pardubický	11.
Ústecký	5.	Vysočina	11.
Jihočeský	6.	Liberecký	12.
Plzeňský	7.	Karlovarský	13.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

5.1.3 Průměrná mzda

Na základě vstupních hodnot byl sestaven ekonomický ukazatel průměrné mzdy, který byl spočítán pomocí vzorce $B_{ij}=X_{ij}/X_{imax}*1000$ a zobrazuje vývoj v letech 2005–2018. V tabulce 7 jsou znázorněny spočítané hodnoty doplněné o grafickou metodu semaforu. Zelená barva označuje kraj s nejvyšší průměrnou mzdou a červená barva označuje kraj s nejnižší průměrnou mzdou. Zároveň v posledním sloupci tabulky 7 je uvedena průměrná hodnota průměrné mzdy za čtrnáct let, která je využita ke srovnání jednotlivých krajů České republiky.

Tabulka 7 Průměrná mzda

Průměrná mzda															
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ø
PHA	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
HKK	689	682	680	691	684	674	677	690	708	708	712	716	744	745	700
PAK	673	673	676	672	662	649	664	672	699	702	704	710	741	738	688
VYS	674	676	684	688	667	665	678	679	705	711	713	726	744	742	697
KVK	658	651	649	646	648	639	643	646	670	666	670	682	710	710	663
PLK	715	721	720	720	728	713	718	727	753	749	753	760	787	782	739
ULK	704	695	695	692	694	686	682	687	716	712	715	724	744	746	707
LBK	687	680	684	687	680	672	691	696	727	729	728	732	754	757	707
JHC	692	684	685	681	677	667	673	682	705	701	706	712	735	734	695
JHM	712	701	716	720	723	714	720	730	761	752	761	760	788	786	739
OLK	668	667	672	669	664	659	669	681	697	698	700	705	730	733	687
MSK	722	712	716	719	704	696	708	703	726	723	724	721	736	736	717
STC	736	735	744	746	732	735	749	752	786	785	788	794	816	819	766
ZLK	671	667	669	667	649	646	665	670	685	691	691	697	725	735	680

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Hodnoty v tabulce nám na základě barevné škály ukazují, že průměrná mzda v průběhu čtrnácti let vzrostla. Všechny kraje v roce 2018 dosahují vyšší průměrnou mzdu než v roce 2005. Opět zde vyniká především kraj Hlavní město Praha, který dosahuje nejvyšších hodnot v tomto ukazateli. Pokud hodnotíme další kraje bez ohledu na Hlavní město Praha, vyšších hodnot dosahují kraje Středočeský a Plzeňský. Nejhuře hodnoceným

regionem je opět Karlovarský kraj, Zlínský, Olomoucký, Pardubický, Jihočeský a Vysočina. Ostatní kraje dosahují průměrných hodnot (Tabulka 7).

Zajímavé hodnoty průměrné mzdy v regionech lze z tabulky 7 vyčíst hlavně v období krize v letech 2008-2012, kde k nejmarkantnějšímu poklesu průměrné měsíční mzdy došlo v kraji Pardubickém, Karlovarském, Ústeckém, Jihočeském, Moravskoslezském a Zlínském. Naopak ke zvýšení průměrné mzdy došlo v kraji Jihomoravském. Nejvíce se krize na růstu průměrné měsíční mzdy projevila hlavně v letech 2009-2011. Srovnání průměrných hodnot ukazatele průměrné mzdy je uvedeno v tabulce 8.

Tabulka 8 Pořadí krajů v průměrné mzdě

Pořadí krajů v průměrné mzdě			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Hlavní město Praha	1.	Královéhradecký	6.
Středočeský	2.	Vysočina	7.
Jihomoravský	3.	Jihočeský	8.
Plzeňský	3.	Pardubický	9.
Moravskoslezský	4.	Olomoucký	10.
Liberecký	5.	Zlínský	11.
Ústecký	5.	Karlovarský	12.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

5.1.4 Průměrná měsíční výše starobního důchodu

Na základě vstupních hodnot byl sestaven ekonomický ukazatel průměrné měsíční výše starobního důchodu, který byl spočítán pomocí vzorce $B_{ij} = X_{ij} / X_{imax} * 1000$ a zobrazuje vývoj v letech 2005–2018. V tabulce 9 jsou znázorněny spočítané hodnoty doplněné o grafickou metodu semaforu. Zelená barva označuje kraj s nejvyšší průměrnou měsíční výší starobního důchodu a červená barva označuje kraj s nejnižší průměrnou měsíční výší starobního důchodu. Zároveň v posledním sloupci tabulky 9 je uvedena průměrná hodnota průměrné měsíční výše starobního důchodu za čtrnáct let, která je využita ke srovnání jednotlivých krajů České republiky.

Tabulka 9 Průměrná měsíční výše starobního důchodu

Průměrná měsíční výše starobního důchodu															
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ø
PHA	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
HKK	920	920	920	926	926	922	924	923	922	922	922	923	923	926	923
PAK	912	912	912	917	917	913	914	913	913	914	914	915	916	919	914
VYS	907	906	906	911	911	908	910	909	909	910	910	912	914	917	910
KVK	923	921	919	921	918	916	916	913	911	911	909	908	908	908	914
PLK	929	929	930	933	933	929	931	929	929	929	929	930	931	933	930
ULK	932	929	928	930	929	926	927	925	925	924	923	923	923	925	926
LBK	926	925	925	929	930	927	928	926	926	927	926	926	926	927	927
JHC	921	921	922	926	927	923	925	924	924	925	925	926	927	929	925
JHM	924	923	923	927	926	923	924	922	922	922	922	922	923	926	924
OLK	910	909	907	911	910	906	907	905	905	905	904	905	906	910	907
MSK	942	942	941	942	940	941	941	940	940	939	939	939	941	942	941
STC	935	935	936	940	941	939	942	941	942	944	945	945	947	950	942
ZLK	911	911	912	917	916	913	914	913	913	914	914	915	917	920	914

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Ze sledovaného období vyplývá, že nejlépe hodnoceným regionem je opět Hlavní město Praha, který dosahuje nejvyššího stavu ukazatele v každém roce. Pokud hodnotíme další kraje bez ohledu na Hlavní město Praha, vyšších hodnot dosahují kraje Středočeský a Moravskoslezský. Nejhuře hodnoceným regionem je kraj Olomoucký, Vysočina, Karlovarský kraj, Zlínský a Pardubický. Ostatní kraje dosahují průměrných hodnot.

Hodnoty v tabulce nám na základě barevné škály ukazují, že průměrná měsíční výše starobního důchodu v průběhu čtrnácti let ve většině krajů vzrostla. Kraje Karlovarský a Ústecký však v roce 2018 nedosahují hodnot průměrné měsíční výše starobního důchodu jako v roce 2005 a kraje Olomoucký a Moravskoslezský zůstávají na stejných hodnotách průměrné měsíční výše starobního důchodu. V průběhu čtrnácti let dosahuje průměrná měsíční výše starobního důchodu stále nejnižších hodnot v krajích Pardubickém, Vysočina, Karlovarském, Olomouckém a Zlínském. K markantnímu zvýšení starobního důchodu však nedochází v žádném kraji. Srovnání průměrných hodnot ukazatele průměrné mzdy je uvedeno v tabulce 10.

Tabulka 10 Pořadí krajů v průměrné měsíční výši starobního důchodu

Pořadí krajů v průměrné měsíční výši starobního důchodu			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Hlavní město Praha	1.	Jihomoravský	8.
Středočeský	2.	Královéhradecký	9.
Moravskoslezský	3.	Karlovarský	10.
Plzeňský	4.	Pardubický	10.
Liberecký	5.	Zlínský	10.
Ústecký	6.	Vysočina	11.
Jihočeský	7.	Olomoucký	12.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

5.2 Sociální pozice regionů NUTS III

Mezi sociální ukazatele jsou zařazeny počet starobních důchodců, registrované trestné činy, míra nezaměstnanosti a dokončené byty.

5.2.1 Počet starobních důchodců

Na základě vstupních hodnot byl sestaven sociální ukazatel počtu starobních důchodců v regionech, který byl spočítán pomocí vzorce $B_{ij} = X_{imin}/X_{ij} * 1000$ a zobrazuje vývoj v letech 2005–2018. V tabulce 11 jsou znázorněny spočítané hodnoty jednotlivých krajů v jednotlivých letech doplněné o grafickou metodu semaforu. Zelená barva vyjadřuje nejnižší počet starobních důchodců v kraji a červená barva vyjadřuje nejvyšší počet starobních důchodců. Zároveň v posledním sloupci tabulky 11 je uveden průměrný počet starobních důchodců v krajích za čtrnáct let, který je využit ke srovnání jednotlivých krajů České republiky.

Hodnoty v tabulce nám na základě barevné škály ukazují, že počet starobních důchodců v roce 2018 klesl v krajích Hlavní město Praha, Vysočina, v Jihomoravském a Zlínském kraji. Stejný počet starobních důchodců v roce 2005 a 2018 je v Karlovarském a Olomouckém kraji. V ostatních krajích počet starobních důchodců v roce 2018 stoupl. Tedy v šesti krajích počet důchodců klesl, ve třech krajích vzrostl jenom mírně a v pěti krajích je nárůst starobních důchodců vyšší.

Tabulka 11 Počet starobních důchodců

Počet starobních důchodců															
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ø
PHA	230	231	233	235	238	238	244	244	244	245	246	247	248	248	241
HKK	518	521	522	521	520	511	513	512	509	508	505	504	501	500	512
PAK	565	569	574	576	578	572	573	574	572	569	567	565	562	560	570
VYS	558	564	568	571	574	568	573	573	573	570	569	566	562	559	568
KVK	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
PLK	518	520	522	523	525	520	523	521	519	517	515	514	510	508	518
ULK	381	382	381	380	379	375	384	375	373	373	373	374	374	375	377
LBK	720	716	712	707	700	682	681	675	668	664	661	658	656	656	683
JHC	488	490	490	488	488	481	481	479	477	474	470	467	461	457	478
JHM	253	255	257	258	260	257	259	259	258	258	257	257	256	254	257
OLK	458	459	461	462	464	461	463	464	463	463	463	462	460	458	462
MSK	245	246	247	249	250	242	245	245	245	246	246	245	244	243	246
STC	264	263	263	262	261	255	254	251	248	247	244	242	239	237	252
ZLK	495	501	504	507	509	503	508	506	506	507	505	503	500	497	504

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Ze sledovaného období vyplývá, že nejlépe hodnoceným regionem je tentokrát jednoznačně Karlovarský kraj, který dosahuje nejvyššího stavu ukazatele v každém roce, což znamená, že je to region s nejnižším počtem starobních důchodců. Vysokých hodnot dosahují i kraje Liberecký, Pardubický a Vysočina.

Nejhůře hodnoceným regionem s největším počtem starobních důchodců je naopak kraj Hlavní město Praha, ale i Moravskoslezský kraj, Středočeský kraj, Jihomoravský a Ústecký kraj. Naopak průměrných hodnot dosahují kraje Olomoucký, Jihočeský, Zlínský, Královéhradecký a Plzeňský. Oproti roku 2005 došlo v roce 2018 k poklesu počtu starobních důchodců v krajích Hlavní město Praha, Vysočina, v Jihomoravském kraji a v Zlínském kraji. Naopak ke zvýšení počtu starobních důchodců došlo v krajích Královéhradeckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém, Libereckém, Jihočeském, Moravskoslezském a Středočeském. Srovnání průměrných hodnot ukazatele počtu starobních důchodců v regionech je uvedeno v tabulce 12.

Tabulka 12 Pořadí krajů v počtu starobních důchodců

Pořadí krajů v počtu starobních důchodců			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Karlovarský	1.	Jihočeský	8.
Liberecký	2.	Olomoucký	9.
Pardubický	3.	Ústecký	10.
Vysočina	4.	Jihomoravský	11.
Plzeňský	5.	Středočeský	12.
Královéhradecký	6.	Moravskoslezský	13.
Zlínský	7.	Hlavní město Praha	14.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

5.2.2 Registrované trestné činy

Na základě vstupních hodnot byl sestaven sociální ukazatel registrovaných trestných činů v regionech, který byl spočítán pomocí vzorce $B_{ij} = X_{imin} / X_{ij} * 1000$ a zobrazuje vývoj v letech 2005–2018. V tabulce 13 jsou znázorněny spočítané hodnoty doplněné o grafickou metodu semaforu. Zelená barva vyjadřuje nejnižší počet registrovaných trestných činů v kraji a červená barva vyjadřuje nejvyšší počet registrovaných trestných činů. Zároveň v posledním sloupci tabulky 13 je uveden průměrný počet registrovaných trestných činů v krajích za čtrnáct let, který je využit ke srovnání jednotlivých krajů České republiky.

Ze sledovaného období vyplývá, že nejlépe hodnocenými regiony jsou Karlovarský kraj, Vysočina, Pardubický, Zlínský a Královéhradecký kraj. Tyto kraje mají nejnižší počet registrovaných trestných činů. Nejhůře hodnoceným regionem s největším počtem registrovaných trestných činů je naopak kraj Hlavní město Praha, ale i Moravskoslezský kraj, Středočeský kraj, Jihomoravský a Ústecký kraj. Naopak průměrných hodnot dosahují kraje Olomoucký, Jihočeský, Liberecký a Plzeňský.

Například počet trestných činů v kraji Hlavní město Praha byl vysoký v letech 2005-2006, poté došlo k poklesu počtu trestných činů a v letech 2014-2016 opět došlo k nárůstu registrovaných trestných činů. Podobné výkyvy se objevují i v krajích Královéhradeckém, Pardubickém, Jihočeském, Jihomoravském, Olomouckém, Moravskoslezském a Zlínském.

Tabulka 13 Registrované trestné činy

Registrované trestné činy															
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ø
PHA	83	92	110	107	105	107	109	105	100	94	90	88	100	106	100
HKK	685	710	707	709	773	714	737	703	760	661	669	684	703	749	712
PAK	777	854	917	882	958	894	885	843	902	803	842	840	875	906	870
VYS	1 000	1 000	1 000	1 000	983	915	942	888	936	830	834	832	931	948	931
KVK	793	864	909	983	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	968
PLK	525	585	623	585	618	574	590	591	598	561	546	515	523	507	567
ULK	244	249	278	268	298	270	268	276	275	259	272	271	290	304	273
LBK	532	554	599	574	601	577	593	583	587	538	514	542	586	555	567
JHC	477	508	612	557	618	519	547	541	546	458	455	461	526	568	528
JHM	259	256	288	280	294	271	271	257	275	248	241	231	253	257	263
OLK	539	581	611	596	621	579	565	528	555	478	455	430	496	539	541
MSK	227	221	242	217	212	200	191	187	191	181	189	188	205	215	205
STC	215	220	219	208	215	208	215	213	219	216	225	225	249	262	222
ZLK	785	828	880	853	880	842	879	853	891	764	720	674	740	812	814

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Hodnoty v tabulce 13 nám na základě barevné škály ukazují, že počet registrovaných trestných činů v roce 2018 oproti roku 2005 ve většině krajů klesl. Mezi tyto kraje patří kraj Hlavní město Praha, Královéhradecký kraj, Pardubický, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Jihočeský, Středočeský a Zlínský. V roce 2018 oproti roku 2005 stoupl počet registrovaných trestných činů v krajích Vysočina, v Plzeňském a Moravskoslezském kraji. Stejný počet registrovaných trestných činů v roce 2005 a 2018 je v Olomouckém kraji.

Ve všech sledovaných letech má však nejvyšší počet registrovaných trestných činů ze všech krajů České republiky kraj Hlavní město Praha. Mezi další kraje s vyšším počtem registrovaných trestných činů patří Ústecký kraj, Jihomoravský kraj, Moravskoslezský kraj a Středočeský kraj. Ostatní kraje mají počet registrovaných trestných činů podstatně nižší. Nejnižší počet registrovaných trestných činů mají kraje Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Karlovarský a Zlínský. Srovnání průměrných hodnot ukazatele počtu registrovaných trestných činů v regionech je uvedeno v tabulce 14.

Tabulka 14 Pořadí krajů v počtu registrovaných trestných činů

Pořadí krajů v počtu registrovaných trestných činů			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Karlovarský	1.	Olomoucký	7.
Vysočina	2.	Jihočeský	8.
Pardubický	3.	Ústecký	9.
Zlínský	4.	Jihomoravský	10.
Královéhradecký	5.	Středočeský	11.
Plzeňský	6.	Moravskoslezský	12.
Liberecký	6.	Hlavní město Praha	13.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

5.2.3 Míra nezaměstnanosti

Na základě vstupních hodnot byl sestaven sociální ukazatel míry nezaměstnanosti v regionech, který byl spočítán pomocí vzorce $B_{ij} = X_{imin} / X_{ij} * 1000$ a zobrazuje vývoj v letech 2005–2018. V tabulce 15 jsou znázorněny spočítané hodnoty doplněné o grafickou metodu semaforu. Zelená barva vyjadřuje nejnižší míru nezaměstnanosti v kraji a červená barva vyjadřuje nejvyšší míru nezaměstnanosti. V posledním sloupci tabulky 15 je uvedena průměrná hodnota míry nezaměstnanosti v krajích za čtrnáct let, která je využita ke srovnání jednotlivých krajů České republiky.

Ze sledovaného období vyplývá, že nejlépe hodnocenými regiony jsou kraj Hlavní město Praha, Plzeňský kraj, Královéhradecký kraj, Středočeský kraj, Jihočeský kraj a Pardubický kraj. Tyto kraje mají nejnižší míru nezaměstnanosti. Nejhůře hodnoceným regionem s největší mírou nezaměstnanosti je Ústecký kraj, ale i Moravskoslezský kraj, Karlovarský kraj, Jihomoravský a Olomoucký kraj. Naopak průměrných hodnot dosahují kraje Liberecký, Vysočina a Zlínský. Hodnoty v tabulce nám na základě barevné škály ukazují, že míra nezaměstnanosti v roce 2018 oproti roku 2005 ve všech krajích mimo kraje Hlavní město Praha, kde je po celých čtrnáct let nízká nezaměstnanost, klesla. V krizových letech 2008-2009 byla nejvyšší míra nezaměstnanosti především v krajích Ústeckém, Moravskoslezském a Olomouckém (Tabulka 15).

Tabulka 15 Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti															
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ø
PHA	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
HKK	489	483	513	502	544	574	632	635	702	792	848	892	860	835	664
PAK	433	444	450	403	443	484	552	592	690	809	818	830	828	882	618
VYS	439	437	428	386	420	445	502	545	638	684	676	649	617	639	536
KVK	333	323	323	312	374	403	450	490	551	613	595	614	675	659	480
PLK	535	532	530	457	498	543	625	700	797	883	910	941	917	911	698
ULK	234	224	229	248	328	352	367	398	448	472	471	430	434	429	362
LBK	460	441	415	361	391	448	489	537	607	652	660	648	622	606	524
JHC	537	545	539	497	548	562	618	653	723	812	829	782	757	810	658
JHM	352	352	350	358	403	427	471	511	575	610	599	548	509	500	469
OLK	351	355	375	372	366	398	431	466	525	571	600	564	539	572	463
MSK	260	254	263	299	365	399	432	454	491	513	491	450	406	415	392
STC	564	570	561	530	588	592	638	679	745	792	777	778	738	731	663
ZLK	403	406	407	401	406	456	513	532	616	684	703	681	684	739	545

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

V krizovém roce 2008 stoupla nezaměstnanost oproti roku 2005 v krajích Pardubickém, Vysočina, Karlovarském, Plzeňském, Libereckém, Jihočeském, Středočeském a Zlínském. Srovnání průměrných hodnot ukazatele míry nezaměstnanosti v regionech je uvedeno v tabulce 16.

Tabulka 16 Pořadí krajů v míře nezaměstnanosti

Pořadí krajů v míře nezaměstnanosti			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Hlavní město Praha	1.	Vysočina	8.
Plzeňský	2.	Liberecký	9.
Královéhradecký	3.	Karlovarský	10.
Středočeský	4.	Jihomoravský	11.
Jihočeský	5.	Olomoucký	12.
Pardubický	6.	Moravskoslezský	13.
Zlínský	7.	Ústecký	14.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

5.2.4 Dokončené byty

Na základě vstupních hodnot byl sestaven ekonomický ukazatel dokončených bytů, který byl spočítán pomocí vzorce $B_{ij} = X_{ij}/X_{imax} * 1000$ a zobrazuje vývoj v letech 2005–2018. V tabulce 17 jsou znázorněny spočítané hodnoty doplněné o grafickou metodu semaforu. Zelená barva vyjadřuje nejvyšší počet dokončených bytů v kraji a červená barva vyjadřuje nejnižší počet dokončených bytů. Zároveň v posledním sloupci tabulky 17 je uvedena průměrná hodnota počtu dokončených bytů za čtrnáct let, která je využita ke srovnání jednotlivých krajů České republiky.

Hodnoty v tabulce nám na základě barevné škály ukazují, že v roce 2008 ve většině krajů došlo k poklesu počtu dokončených bytů oproti roku 2005. Velký pokles počtu dokončených bytů v roce 2018 oproti roku 2005 zaznamenal především kraj Hlavní město Praha a Karlovarský kraj. Zvýšeným počtem dokončených bytů se může pochlubit pouze kraj Pardubický, Plzeňský, Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský a Středočeský.

Tabulka 17 Dokončené byty

Dokončené byty															
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ø
PHA	1 000	871	1 000	787	997	831	546	682	726	1 000	1 000	1 000	1 000	730	869
HKK	217	204	191	239	204	244	207	235	198	213	203	175	208	203	210
PAK	213	254	198	230	217	222	200	219	193	205	210	201	194	231	213
VYS	240	251	178	215	191	239	211	216	225	214	191	159	173	199	207
KVK	175	107	58	78	69	117	98	92	81	67	78	82	64	62	88
PLK	301	347	202	331	276	257	229	245	273	281	232	256	282	335	275
ULK	159	188	122	123	146	148	194	215	177	153	157	128	173	157	160
LBK	173	172	127	169	199	170	150	212	146	140	121	129	115	144	155
JHC	298	320	222	337	290	289	318	336	248	265	239	204	214	236	273
JHM	581	669	638	566	664	602	566	639	664	669	641	629	725	614	633
OLK	170	219	187	229	273	223	205	253	232	293	210	219	253	225	228
MSK	293	274	208	305	402	391	396	457	454	401	420	344	387	352	363
STC	927	1 000	913	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	872	935	798	1 000	1 000	960
ZLK	260	191	176	165	255	189	171	193	150	166	179	160	179	180	187

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Ze sledovaného období vyplývá, že nejlépe hodnocenými regiony jsou Středočeský kraj, Hlavní město Praha a Jihomoravský kraj. Tyto kraje mají v průměru za čtrnáct let

nejvíce dokončených bytů. Nejhůře hodnoceným regionem s nejmenším počtem dokončených bytů je Karlovarský kraj, Liberecký kraj, Ústecký kraj a Zlínský. Naopak průměrných hodnot dosahují kraje Plzeňský, Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Královéhradecký a Vysočina. Z tabulky 17 také vyplývá, že v období krize v roce 2008 se nejvíce bytů stavělo ve Středočeském kraji, který si tyto vysoké hodnoty udržel až do roku 2013. V letech 2014-2016 došlo k poklesu počtu dokončených bytů, ale od roku 2017 opět počet dokončených bytů vzrostl. Srovnání průměrných hodnot ukazatele počtu dokončených bytů v regionech je uvedeno v tabulce 18.

Tabulka 18 Pořadí krajů v počtu dokončených bytů

Pořadí krajů v počtu dokončených bytů			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Středočeský	1.	Pardubický	8.
Hlavní město Praha	2.	Královéhradecký	9.
Jihomoravský	3.	Vysočina	10.
Moravskoslezský	4.	Zlínský	11.
Plzeňský	5.	Ústecký	12.
Jihočeský	6.	Liberecký	13.
Olomoucký	7.	Karlovarský	14.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

5.3 Regionální disparity

5.3.1 Ekonomické disparity krajů

Ekonomické disparity mezi kraji na základě bodové analýzy nám znázorňuje tabulka 19, kde v popředí jednoznačně stojí kraj Hlavní město Praha. Průměrných hodnot dosahují kraje Středočeský, Jihomoravský, Moravskoslezský a Ústecký. Nejnižších průměrných hodnot dosahují kraje Karlovarský, Vysočina, Jihočeský, Pardubický, Plzeňský, Olomoucký, Královéhradecký, Liberecký, a Zlínský.

Tabulka 19 Ekonomické disparity krajů

Kraj	ZP	HDP	PM	SD	Ø
PHA	995	1000	1000	1000	999
HKK	950	184	700	923	689
PAK	923	161	688	914	672
VYS	837	161	697	910	651
KVK	836	82	663	914	624
PLK	855	201	739	930	681
ULK	949	248	707	926	708
LBK	838	130	707	927	651
JHC	843	207	695	925	668
JHM	936	420	739	924	755
OLK	971	186	687	907	688
MSK	889	394	717	941	735
STC	941	443	766	942	773
ZLK	978	190	680	914	691

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Srovnání průměrných hodnot ekonomických ukazatelů v regionech je uvedeno v tabulce 20.

Tabulka 20 Pořadí krajů na základě ekonomických ukazatelů

Pořadí krajů na základě ekonomických ukazatelů			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Hlavní město Praha	1.	Olomoucký	8.
Středočeský	2.	Plzeňský	9.
Jihomoravský	3.	Pardubický	10.
Moravskoslezský	4.	Jihočeský	11.
Ústecký	5.	Vysočina	12.
Zlínský	6.	Liberecký	12.
Královéhradecký	7.	Karlovarský	13.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

5.3.2 Sociální disparity krajů

Sociální disparity mezi kraji na základě bodové analýzy nám znázorňuje tabulka 21, kde situace je mnohem vyrovnanější než u disparit ekonomických. V popředí stojí kraje

Karlovarský, Olomoucký, Pardubický, Kraj Vysočina, Hlavní město Praha, Královéhradecký kraj, Středočeský kraj, Plzeňský a Zlínský. Průměrných hodnot dosahují kraje Liberecký, Jihočeský a Jihomoravský. Nejnižších průměrných hodnot dosahují kraje Ústecký a Moravskoslezský.

Tabulka 21 Sociální disparity krajů

Kraj	PD	TČ	MN	DB	Ø
PHA	241	100	1000	869	553
HKK	512	712	664	210	525
PAK	570	870	618	213	568
VYS	568	931	536	207	561
KVK	1000	968	480	88	634
PLK	518	567	698	275	515
ULK	377	273	362	160	293
LBK	683	567	524	155	482
JHC	478	528	658	273	484
JHM	257	263	469	633	406
OLK	462	541	463	928	599
MSK	246	205	392	363	302
STC	252	222	663	960	524
ZLK	504	814	545	187	513

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Tabulka 22 Pořadí krajů na základě sociálních ukazatelů

Pořadí krajů na základě sociálních ukazatelů			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Karlovarský	1.	Plzeňský	8.
Olomoucký	2.	Zlínský	9.
Pardubický	3.	Jihočeský	10.
Vysočina	4.	Liberecký	11.
Hlavní město Praha	5.	Jihomoravský	12.
Královéhradecký	6.	Moravskoslezský	13.
Středočeský	7.	Ústecký	14.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Srovnání průměrných hodnot sociálních ukazatelů v regionech je uvedeno v tabulce 22.

5.3.3 Ekonomicko-sociální disparity krajů

Ekonomicko-sociální disparity mezi kraji na základě bodové analýzy nám znázorňuje tabulka 23, kde v popředí opět jednoznačně stojí kraj Hlavní město Praha. Dalšími významnými kraji jsou Středočeský kraj, Olomoucký kraj, Karlovarský kraj a Královéhradecký.

Tabulka 23 Ekonomicko-sociální disparity krajů

Kraj	ZP	HDP	PM	SD	PD	TČ	MN	DB	Ø
PHA	995	1000	1000	1000	241	100	1000	869	776
HKK	950	184	700	923	512	712	664	210	607
PAK	923	161	688	914	570	870	618	213	620
VYS	837	161	697	910	568	931	536	207	606
KVK	836	82	663	914	1000	968	480	88	629
PLK	855	201	739	930	518	567	698	275	598
ULK	949	248	707	926	377	273	362	160	500
LBK	838	130	707	927	683	567	524	155	566
JHC	843	207	695	925	478	528	658	273	576
JHM	936	420	739	924	257	263	469	633	580
OLK	971	186	687	907	462	541	463	928	643
MSK	889	394	717	941	246	205	392	363	518
STC	941	443	766	942	252	222	663	960	649
ZLK	978	190	680	914	504	814	545	187	602

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Tabulka 24 Pořadí krajů na základě ekonomicko-sociálních ukazatelů

Pořadí krajů na základě ekonomicko-sociálních ukazatelů			
Kraj	Pořadí	Kraj	Pořadí
Hlavní město Praha	1.	Zlínský	8.
Středočeský	2.	Plzeňský	9.
Olomoucký	3.	Jihomoravský	10.
Karlovarský	4.	Jihočeský	11.
Pardubický	5.	Liberecký	12.
Královéhradecký	6.	Moravskoslezský	13.
Vysočina	7.	Ústecký	14.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Srovnání průměrných hodnot ekonomicko-sociálních ukazatelů v regionech je uvedeno v tabulce 24.

5.4 Výsledky a diskuze

5.4.1 Výsledky bodové analýzy

Pro vyhodnocení výsledků bodové analýzy bylo nutné nejprve provést statistiku jednotlivých ekonomických a sociálních ukazatelů a tyto výsledky znázornit v přehledných grafech.

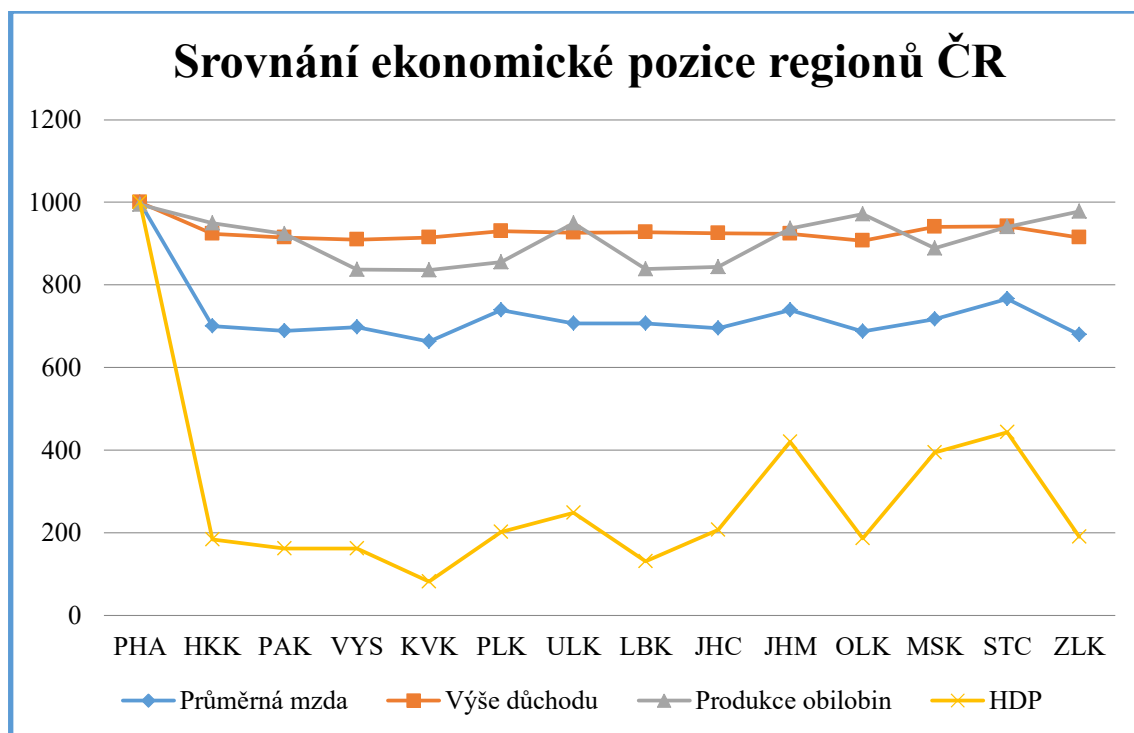
V hypotéze 1 jsme předpokládali, že aspoň v šesti zkoumaných ekonomicko-sociálních ukazatelích stojí na předních místech kraj Hlavní město Praha, Středočeský kraj a Plzeňský kraj.

Abychom mohli vyhodnotit tuto analýzu, musíme si předem ujasnit, co považujeme za přední místa mezi kraji. V České republice je celkem 14 krajů, proto za přední místa budeme považovat umístění prvních sedmi krajů v jednotlivých ukazatelích.

Analýzou ekonomických ukazatelů jsme zjistili, že nejvyšší průměrná mzda je v kraji **Hlavní město Praha**, ve **Středočeském** kraji, v Jihomoravském a **Plzeňském** kraji, v Moravskoslezském kraji, v Libereckém a Ústeckém kraji. Nejvyšší průměrné starobní důchody jsou v kraji **Hlavní město Praha**, ve **Středočeském** kraji, v Moravskoslezském kraji, v **Plzeňském** kraji, v Libereckém kraji, v Ústeckém kraji a v Jihočeském kraji. Nejvyšší zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy je v kraji **Hlavní město Praha**, ve Zlínském kraji, v Olomouckém kraji, Královéhradeckém kraji, v Ústeckém kraji, ve **Středočeském** kraji a v Jihomoravském kraji. Nejvyšší regionální HDP je v kraji **Hlavní město Praha**, ve **Středočeském** kraji, v Jihomoravském kraji, v Moravskoslezském kraji, v Ústeckém kraji, v Jihočeském kraji a v **Plzeňském** kraji.

Na základě analýzy ekonomických ukazatelů se kraje Hlavní město Praha a Středočeský kraj umístily na předních místech čtyřikrát a Plzeňský kraj třikrát (Graf 1).

Graf 1 Srovnání ekonomické pozice regionů ČR

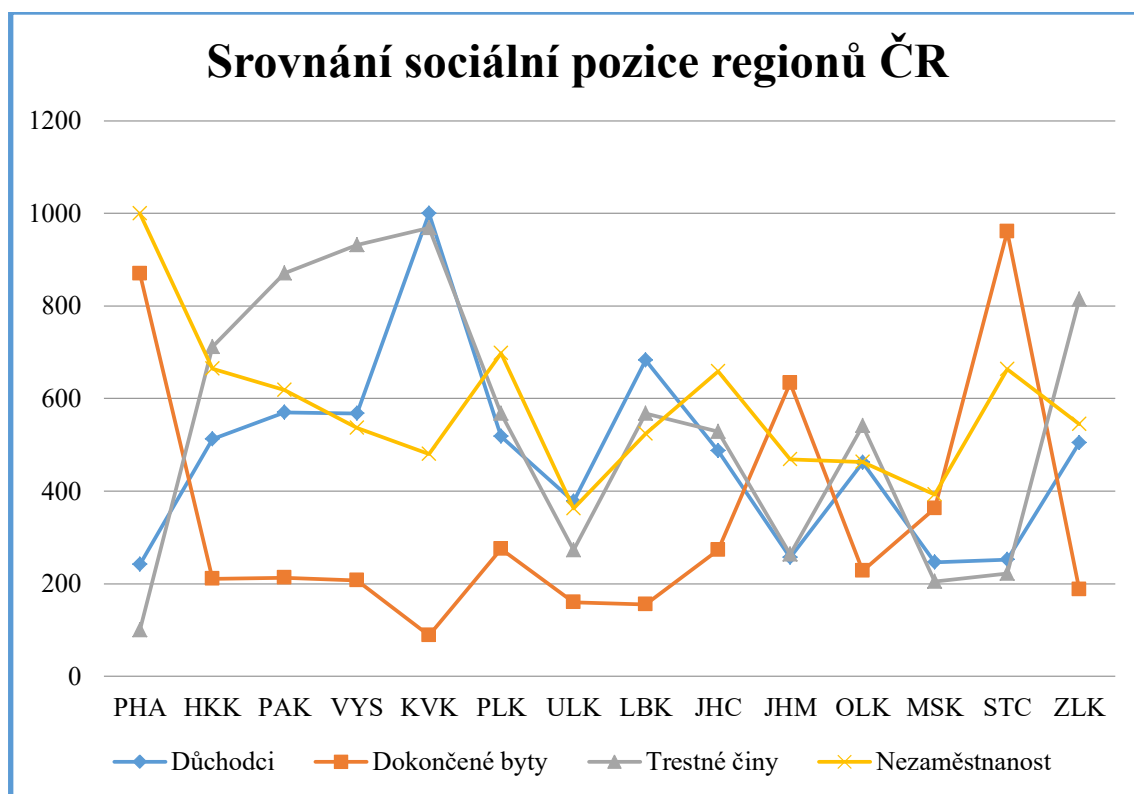

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Analýzou sociálních ukazatelů jsme zjistili, že nejméně starobních důchodců žije v Karlovarském kraji, v Libereckém kraji, v Pardubickém kraji, v Kraji Vysočina, v **Plzeňském** kraji, v Královéhradeckém kraji a v Zlínském kraji. Nejvíce dokončených bytů je ve **Středočeském** kraji, v kraji **Hlavní město Praha**, v Jihomoravském kraji, v Moravskoslezském kraji, v **Plzeňském** kraji, v Jihočeském kraji a v Olomouckém kraji. Nejméně registrovaných trestných činů je v Karlovarském kraji, v Kraji Vysočina, v Pardubickém kraji, v Zlínském kraji, v Královéhradeckém kraji, v **Plzeňském** kraji a v Libereckém kraji. Nejnižší míra nezaměstnanosti je v kraji **Hlavní město Praha**, v **Plzeňském** kraji, v Královéhradeckém kraji, ve **Středočeském** kraji, v Jihočeském kraji, v Pardubickém kraji a v Zlínském kraji.

Na základě analýzy sociálních ukazatelů se kraje Hlavní město Praha a Středočeský kraj umístily na předních místech dvakrát a Plzeňský kraj čtyřikrát (Graf 2).

Graf 2 Srovnání sociální pozice regionů ČR

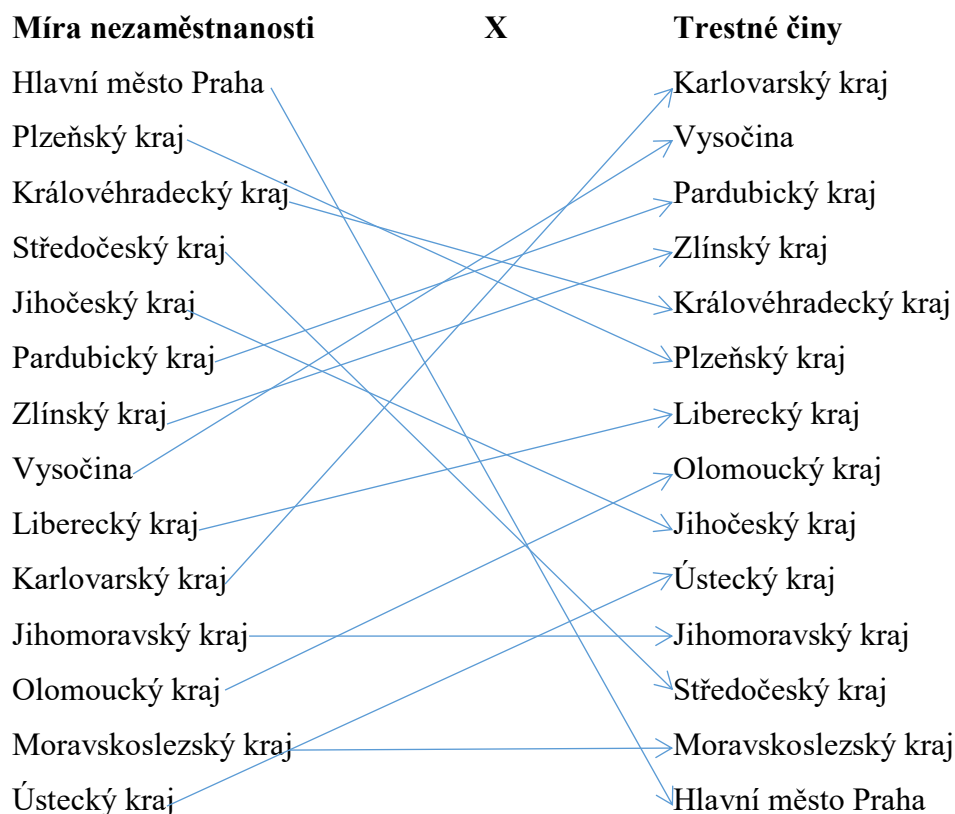
Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Na základě analýzy ekonomicko-sociálních ukazatelů se kraje Hlavní město Praha a Středočeský kraj umístily na předních místech šestkrát a Plzeňský kraj sedmkrát.

Na základě výsledků bodové analýzy můžeme konstatovat, že první hypotéza, která předpokládá, že aspoň v šesti zkoumaných ekonomicko-sociálních ukazatelích stojí na předních místech kraj Hlavní město Praha, Středočeský kraj a Plzeňský kraj, byla potvrzena.

V hypotéze 2 jsme předpokládali, že vyšší podíl nezaměstnaných osob má vliv na růst trestných činů ve všech regionech.

Pro objektivní vyhodnocení bodové analýzy sociálních ukazatelů míry nezaměstnanosti a registrovaných trestných činů porovnáme výsledky v jednotlivých krajích od nejnižší míry nezaměstnanosti a počtu trestných činů po nejvyšší hodnoty.

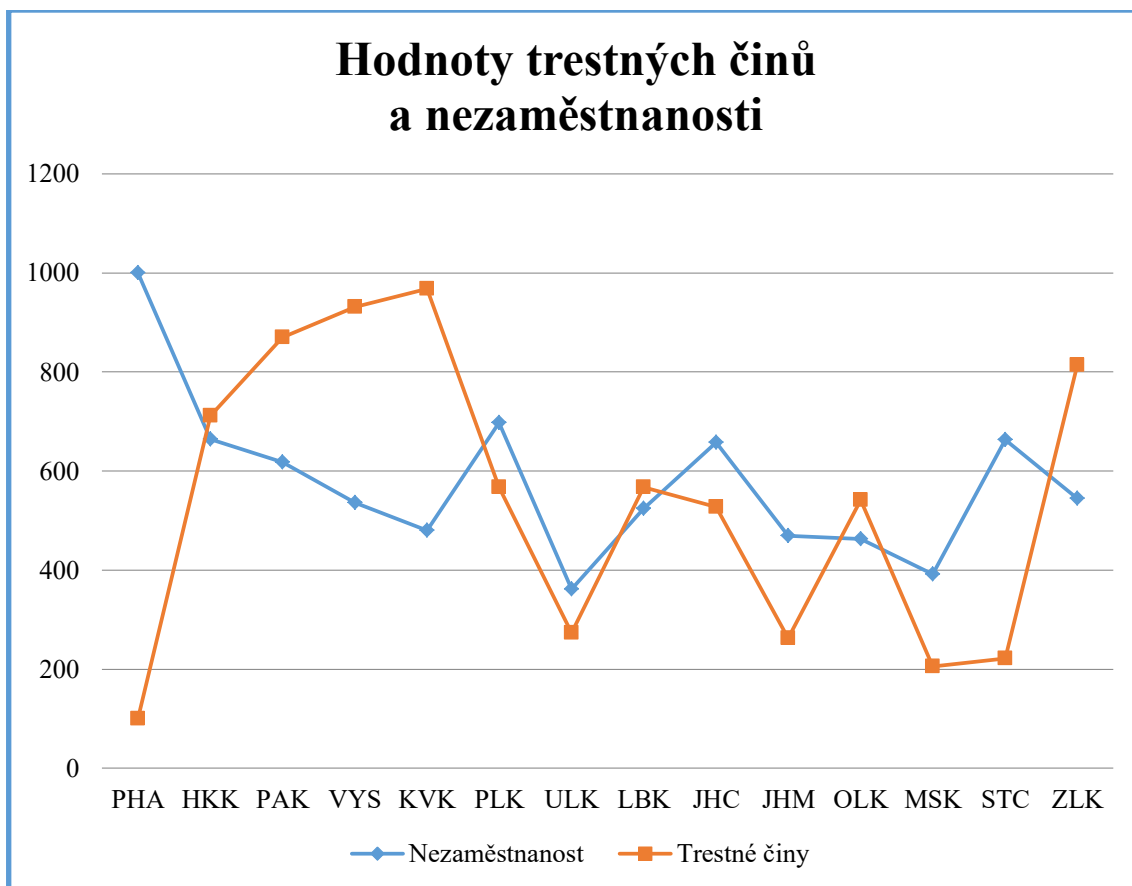

Z analýzy je patrné, že jenom dva kraje zcela odpovídají předpokladu, že vyšší podíl nezaměstnaných osob má vliv na růst trestných činů v regionech. Jsou to kraje Jihomoravský a Moravskoslezský. K uvedenému předpokladu se blíží i kraje Ústecký, Olomoucký a Liberecký, jejichž vyšší míra nezaměstnanosti a počet registrovaných trestných činů se pohybuje od sedmého místa do čtrnáctého místa. Velké rozdíly zaznamenává kraj Hlavní město Praha, kde je nejnižší míra nezaměstnanosti ze všech regionů, ale nejvyšší počet registrovaných trestných činů. Obdobně jsou na tom kraje Plzeňský, Královéhradecký, Jihočeský a Středočeský. Naopak jsou kraje s vyšší mírou nezaměstnanosti, ale s nižším počtem registrovaných trestných činů. Z tohoto hlediska velké rozdíly zaznamenává kraj Karlovarský, kde je nejnižší počet trestných činů ze všech regionů, ale v míře nezaměstnanosti se pohybuje až na desátém místě. Obdobně je tomu u krajů Vysočina, Pardubického a Zlínského kraje.

Na základě analýzy vlivu nezaměstnanosti na počet trestných činů v regionech pouze pět krajů by odpovídalo tomuto předpokladu (Graf 3).

Graf 3 Hodnoty trestných činů a nezaměstnanosti v krajích

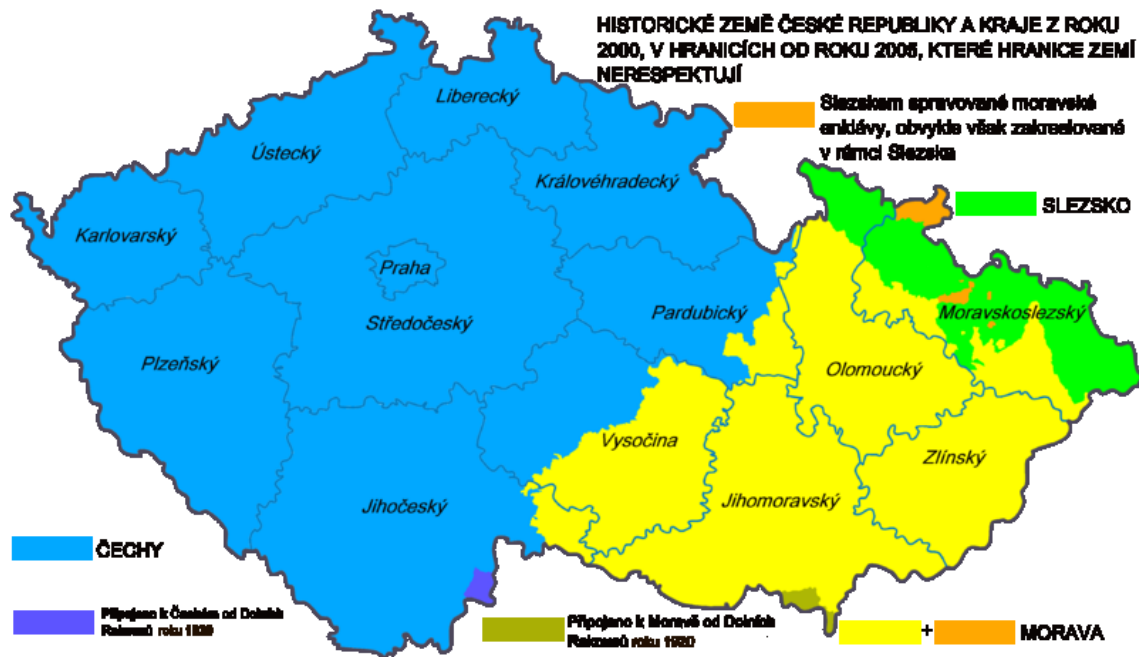
Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Na základě výsledků bodové analýzy můžeme konstatovat, že druhá hypotéza, která předpokládá, že vyšší podíl nezaměstnaných osob má vliv na růst trestných činů ve všech regionech, byla vyvrácena.

V hypotéze 3 jsme předpokládali, že nejvyšší produkci obilovin na jeden hektar mají regiony na pomezí Čech a Moravy.

Abychom mohli vyhodnotit tuto analýzu, musíme si předem ujasnit, které regiony se nacházejí na pomezí Čech a Moravy. Tímto regionem je především kraj Vysočina, jehož polovina se nachází na území Čech i Moravy. Malou částí své rozlohy zasahují na území Moravy kraje Pardubický a Jihočeský (Obrázek 5).

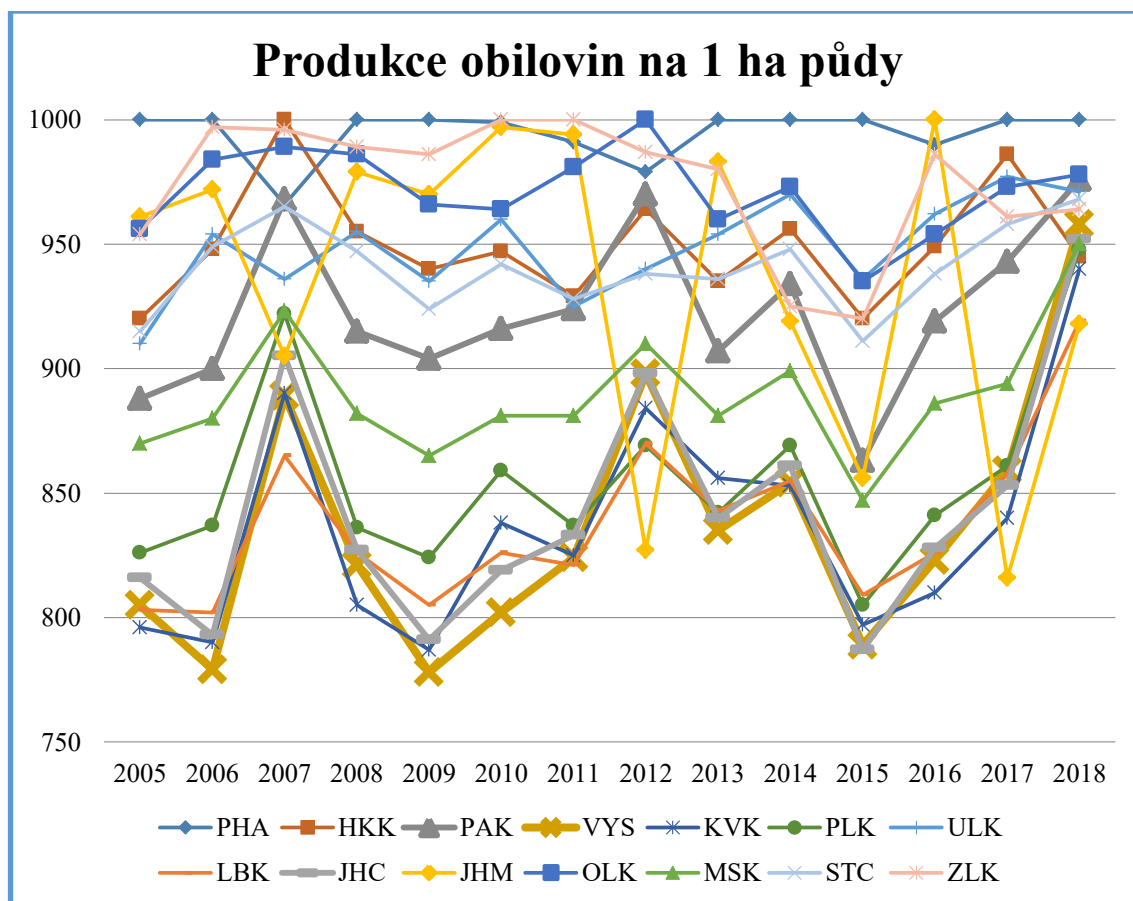
Obrázek 5 Historické země ČR a kraje

Zdroj: Wikipedia, 2019

Analýzou ukazatele zemědělské produkce obilovin na 1 ha půdy jsme zjistili, že Kraj Vysočina má v průměru od roku 2005 do roku 2018 velmi nízkou produkci obilovin. Pouze v letech 2007 a 2012 došlo k přiblížení produkce obilovin k průměru v rámci ostatních regionů a v roce 2018 došlo ke značnému zvýšení produkce obilovin na 1 ha půdy oproti minulým letům. Kraj Pardubický má v průměru od roku 2005 do roku 2018 průměrnou produkci obilovin. Pouze v letech 2007, 2012 a 2018 došlo ke zvýšení produkce obilovin. V ostatních letech dosahoval průměrných výsledků. Jihočeský kraj má v průměru od roku 2005 do roku 2018 velmi nízkou produkci obilovin. Pouze v letech 2007 a 2014 došlo k přiblížení produkce obilovin k průměru v rámci ostatních regionů a v roce 2018 došlo ke značnému zvýšení produkce obilovin na 1 ha půdy oproti minulým letům. Nejvyšší zemědělskou produkci obilovin na 1 ha půdy mají kraje Hlavní město Praha, Zlínský a Olomoucký kraj (Graf 4).

Graf 4 Zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy

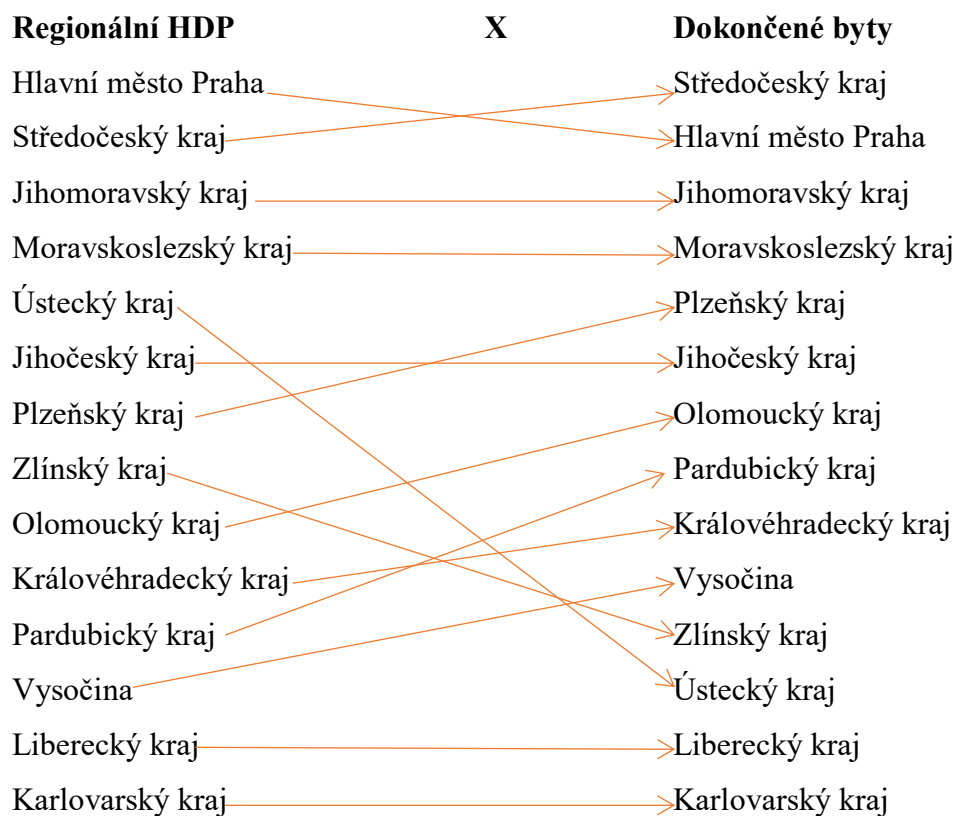

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Na základě výsledků bodové analýzy můžeme konstatovat, že třetí hypotéza, která předpokládá, že nejvyšší produkci obilovin na jeden hektar mají regiony na pomezí Čech a Moravy, byla vyvrácena.

V hypotéze 4 jsme předpokládali, že růst regionálního HDP má vliv na růst počtu dokončených bytů alespoň v pěti regionech.

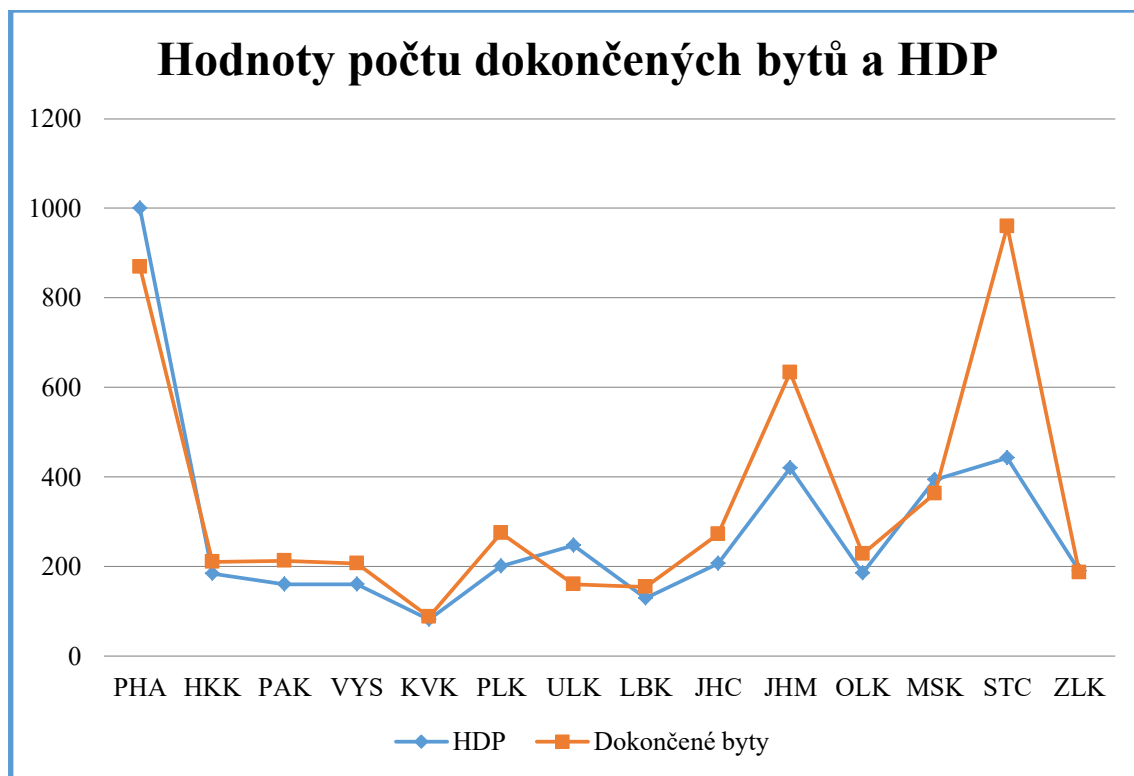
Pro objektivní vyhodnocení bodové analýzy ekonomického ukazatele regionálního HDP a sociálního ukazatele počtu dokončených bytů porovnáme výsledky v jednotlivých krajích od nejvyššího regionálního HDP a počtu dokončených bytů po nejnižší hodnotu.

Z analýzy je patrné, že Liberecký a Karlovarský kraj mají nejnižší regionální HDP a tedy i nejnižší počet dokončených bytů. Jihomoravský, Moravskoslezský kraj a Jihočeský kraj se nacházejí ve výši regionálního HDP i v počtu dokončených bytů na čtvrtém, pátém a sedmém místě v rámci ostatních regionů. V krajích Středočeském, Plzeňském, Olomouckém, Pardubickém, Královéhradeckém a Vysočina je nižší regionální HDP než počet dokončených bytů. V kraji Hlavní město Praha, V Ústeckém kraji a ve Zlínském kraji je vyšší regionální HDP než počet dokončených bytů.

Na základě analýzy vlivu výše regionálního HDP na počet dokončených bytů v regionech pět krajů by odpovídalo tomuto předpokladu (Graf 5).

Graf 5 Hodnoty počtu dokončených bytů a HDP v krajích

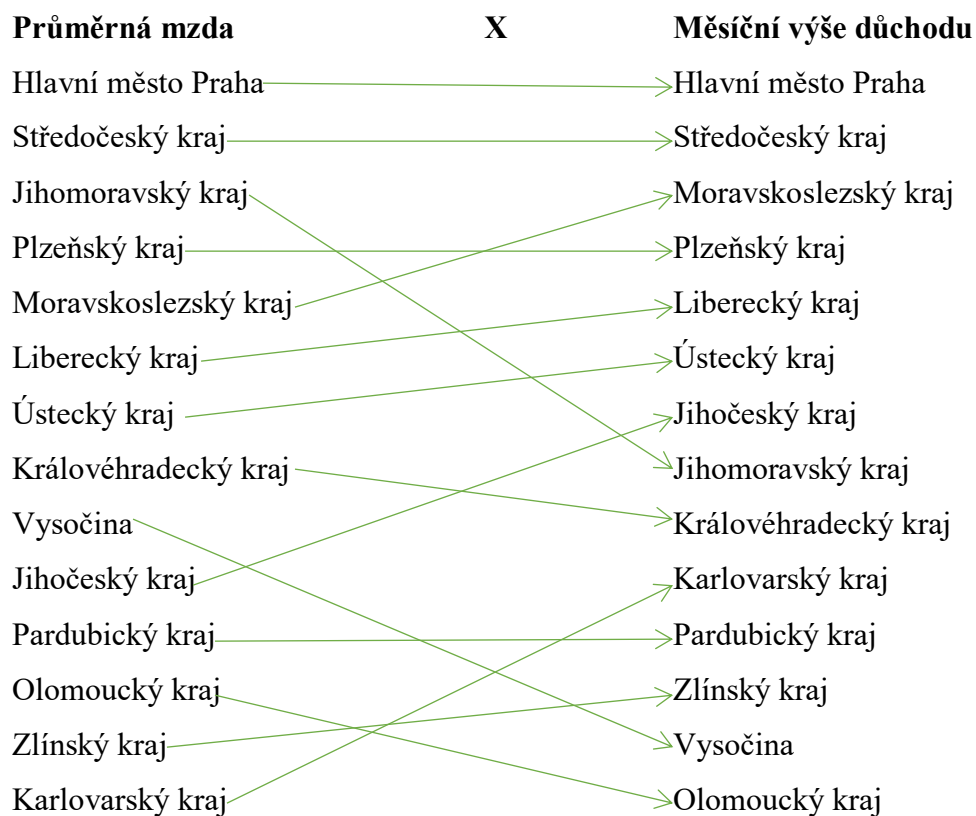

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Na základě výsledků bodové analýzy můžeme konstatovat, že čtvrtá hypotéza, která předpokládá, že růst regionálního HDP má vliv na růst počtu dokončených bytů alespoň v pěti regionech, byla potvrzena.

V hypotéze 5 jsme předpokládali, že růst průměrné měsíční mzdy má vliv na průměrnou měsíční výši starobního důchodu u poloviny regionů.

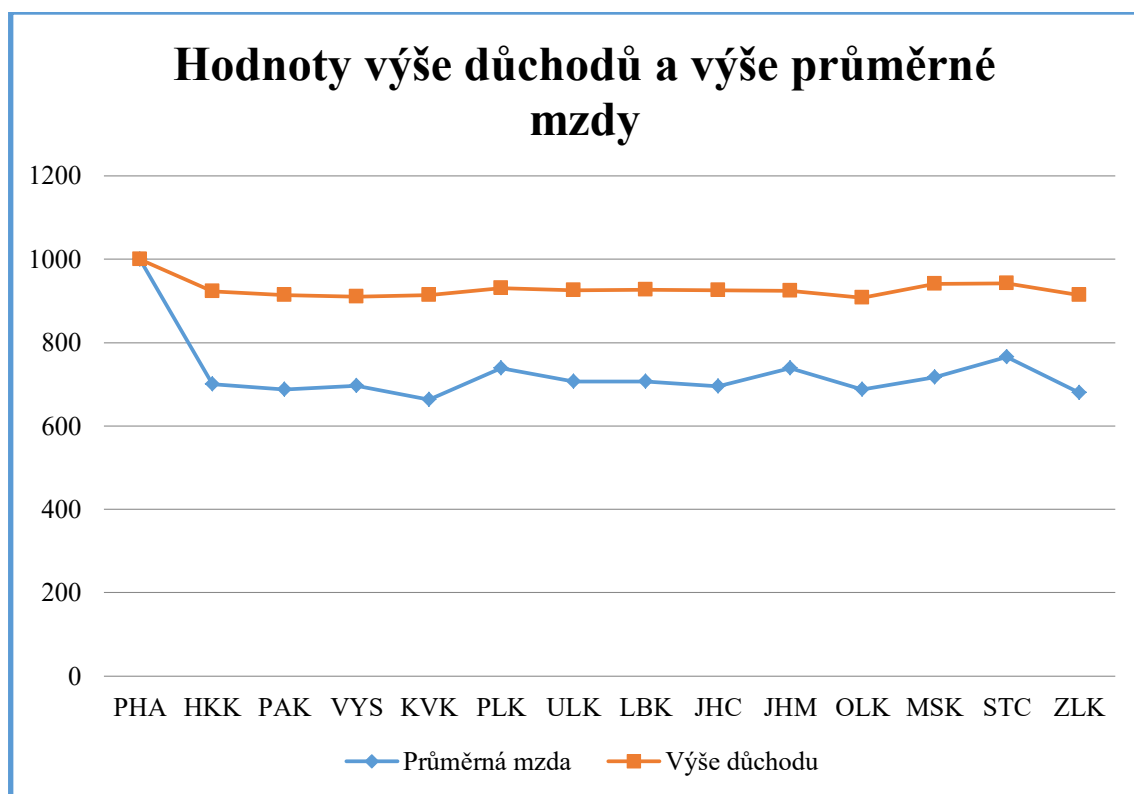
Pro objektivní vyhodnocení bodové analýzy ekonomických ukazatelů průměrné mzdy a průměrné měsíční výše starobního důchodu porovnáme výsledky v jednotlivých krajích od nejvyšší měsíční mzdy a nejvyšší průměrné měsíční výše starobního důchodu. Již z grafu 6 je patrné, že v hodnotách je na tom nejlépe kraj Hlavní město Praha, kde je v České republice nejvyšší průměrná mzda, ale i nejvyšší průměrná měsíční výše starobního důchodu.

Z analýzy je patrné, že v krajích Hlavní město Praha, Středočeský kraj, Plzeňský kraj, Pardubický kraj, Moravskoslezský kraj, Liberecký kraj, Ústecký kraj, Jihočeský, Zlínský a Karlovarský kraj má růst průměrné mzdy vliv na růst průměrné měsíční výše starobního důchodu. Dokonce v krajích Moravskoslezském, Libereckém, Ústeckém, Jihočeském, Zlínském a Karlovarském roste výše starobního důchodu rychleji než průměrná mzda. Naopak v kraji Jihomoravském, Olomouckém, Královéhradeckém a Vysočina se vzrůstající průměrnou mzdou klesá průměrná měsíční výše starobních důchodů.

Na základě analýzy vlivu výše průměrné mzdy na růst průměrné měsíční výše starobního důchodu v regionech deset krajů by odpovídalo tomuto předpokladu (Graf 6).

Graf 6 Hodnoty výše důchodů a výše průměrné mzdy v krajích

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Na základě výsledků bodové analýzy můžeme konstatovat, že pátá hypotéza, která předpokládá, že růst průměrné měsíční mzdy má vliv na průměrnou měsíční výši starobního důchodu u poloviny regionů, byla potvrzena.

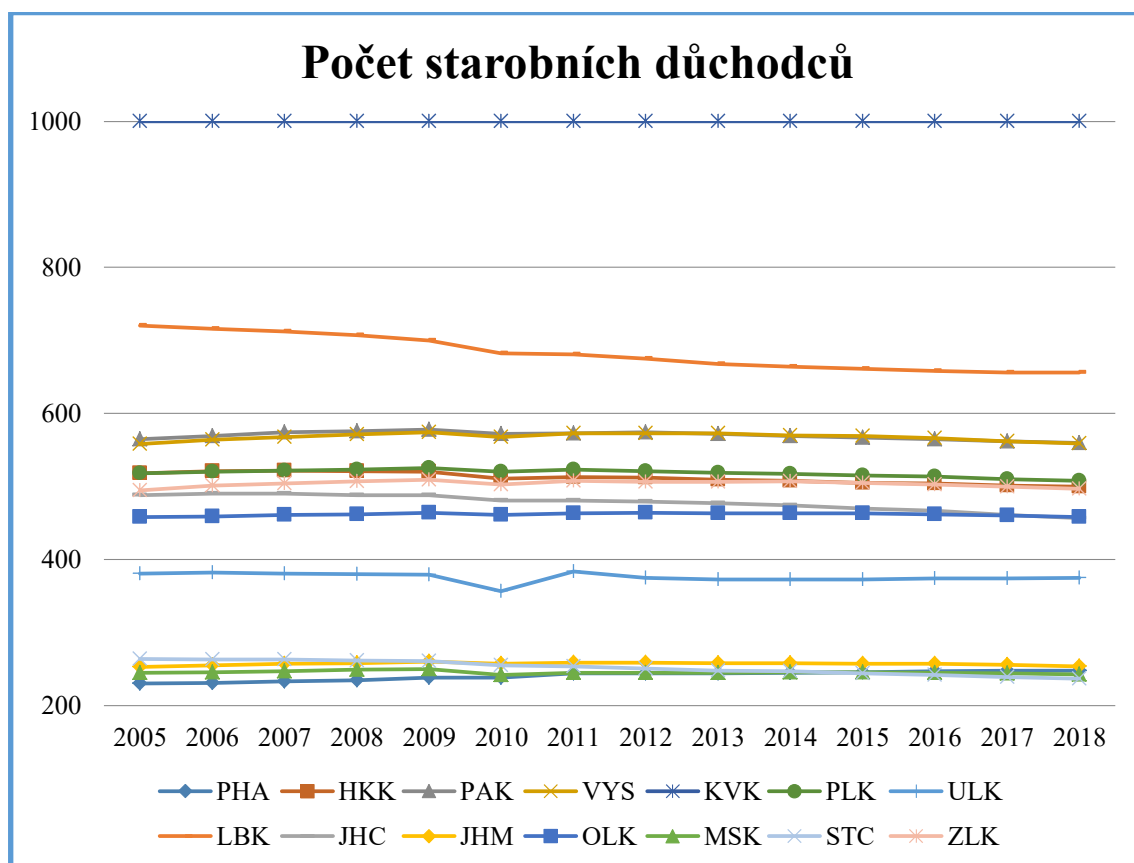
V hypotéze 6 jsme předpokládali, že ve všech regionech každým rokem vzrůstá počet důchodců.

Vyhodnocení bodové analýzy ukazatele počtu starobních důchodců je znázorněno v grafu 7. Čím je vyšší statistické číslo v daném roce v určitém kraji, tím je počet starobních důchodců nižší.

Z analýzy je patrné, že v krajích Karlovarském, Jihomoravském a Moravskoslezském zůstává počet starobních důchodců v letech 2005-2018 na stejné úrovni. V krajích Pardubickém, Vysočina, Hlavní město Praha, Olomouckém a Zlínském počet starobních důchodců do roku 2018 klesá. V ostatních krajích od určitého roku počet starobních důchodců stoupá. V Královéhradeckém, Jihočeském a Středočeském kraji stoupá počet starobních důchodců od roku 2010, v Ústeckém kraji od roku 2012, v Plzeňském kraji od roku 2014 a v Libereckém kraji dokonce od roku 2006. V Ústeckém

kraji v roce 2010 došlo k velkému nárůstu starobních důchodců, v následujícím roce k velkému poklesu a jak již bylo řečeno, od roku 2012 počet starobních důchodců v tomto kraji stoupá.

Graf 7 Počet starobních důchodců v krajích

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Z výsledků bodové analýzy vyplývá, že ve třech krajích se v průběhu čtrnácti let počet starobních důchodců nemění, v pěti krajích počet starobních důchodců klesá a v šesti krajích postupně stoupá.

Na základě výsledků bodové analýzy můžeme konstatovat, že šestá hypotéza, která předpokládá, že ve všech regionech každým rokem vzrůstá počet důchodců, byla vyvrácena.

5.4.2 Diskuze

Cílem diplomové práce bylo srovnání ekonomické a sociální pozice regionů v České republice. Na základě analýzy ekonomických a sociálních ukazatelů pomocí bodové statistické metody a metody semaforu byly porovnány regiony z mnoha hledisek. Byly stanoveny výzkumné hypotézy, které předpokládaly, že alespoň v šesti zkoumaných ekonomicko-sociálních ukazatelích stojí na předních místech kraj Hlavní město Praha, Středočeský kraj a Plzeňský kraj, že vyšší podíl nezaměstnaných osob má vliv na růst trestných činů ve všech regionech, že nejvyšší produkci obilovin na jeden hektar mají regiony na pomezí Čech a Moravy, že růst regionálního HDP má vliv na růst počtu dokončených bytů alespoň v pěti regionech, že růst průměrné měsíční mzdy má vliv na průměrnou měsíční výši starobního důchodu u poloviny regionů a že ve všech regionech každým rokem vzrůstá počet důchodců. Mimo jiné mě velmi zajímalo postavení Královéhradeckého kraje mezi ostatními kraji České republiky na základě analýzy zvolených ekonomicko-sociálních ukazatelů.

Již první hypotéza, že alespoň v šesti zkoumaných ekonomicko-sociálních ukazatelích stojí na předních místech kraj Hlavní město Praha, Středočeský kraj a Plzeňský kraj, byla potvrzena. Na základě analýzy ekonomicko-sociálních ukazatelů se kraje Hlavní město Praha a Středočeský kraj umístily na předních místech šestkrát a Plzeňský kraj sedmkrát (Grafy 1, 2). Kraj Hlavní město Praha a Středočeský kraj na základě průměrných hodnot bodové analýzy vybraných ekonomických ukazatelů se nacházejí na předních příčkách v rámci všech krajů České republiky (Tabulky 19, 20). Před Plzeňským krajem však stojí především kraje Jihomoravský, Moravskoslezský, Ústecký, ale i Královéhradecký.

Vývoj disparit mezi kraji České republiky v ekonomické sféře v letech 2005-2018 má celkově divergentní průběh. Nejvyšších hodnot vůči průměru dlouhodobě dosahuje Hlavní město Praha, se značným odstupem kraje Středočeský a Jihomoravský, což koresponduje i s výzkumem Kutscherauera (2010). Nejnižších hodnot dosahují kraje Karlovarský, Liberecký, Vysočina a Jihočeský. Kraj Královéhradecký se na základě zjišťovaných ekonomických ukazatelů nachází na sedmém místě mezi ostatními kraji. Centrum investic, rozvoje a inovací (2019) na svých stránkách uvádí, že Královéhradecký kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový region, kdy průmysl je soustředěn do městských oblastí a zemědělství do oblasti Polabí. Na tvorbě HDP České republiky se kraj

v roce 2018 podílel 4,6 %. Úroveň průměrné mzdy je v mezikrajském srovnání vyšší v odborně méně náročných oborech a nižší v náročnějších povoláních, což vede k odlivu odborných pracovníků z kraje za vyšší mzdou.

Divergentní vývoj mezi kraji je patrnější v sociální oblasti, kde na základě průměrných hodnot bodové analýzy vybraných sociálních ukazatelů se nacházejí na předních příčkách v rámci všech krajů České republiky překvapivě kraje Karlovarský a Olomoucký (Tabulky 21, 22). Kraj Hlavní Praha a Středočeský kraj sice dosahují pozitivních hodnot v míře nezaměstnanosti a v počtu dokončených bytů, ale mají poměrně vysoký počet registrovaných trestných činů i počet starobních důchodců v rámci ostatních krajů České republiky. Tento výsledek tentokrát nekoresponduje s výzkumem Kutscherauera (2010), kdy nejvyšších hodnot vůči průměru dlouhodobě dosahovalo Hlavní město Praha a se značným odstupem kraje Jihomoravský, Moravskoslezský a Středočeský. Naopak na základě naší bodové analýzy nejnižších hodnot dosahují kraje Ústecký, Moravskoslezský, Jihomoravský a Liberecký. Je tedy patrné, že přes všechna opatření v rámci programů rozvoje krajů, operačních programů i specifických aktivit na podporu sociální sféry se disparity mezi kraji České republiky v sociální sféře zvětšují. Kraj Královéhradecký se na základě zjišťovaných sociálních ukazatelů nachází na šestém místě mezi ostatními kraji. Centrum investic, rozvoje a inovací (2019) na svých stránkách uvádí, že Královéhradecký kraj je dlouhodobě vyhodnocován na předních místech národního výzkumného projektu „*Místo pro život*“, vyhodnocujícího kvalitu života obyvatel České republiky pomocí sady 54 indikátorů. Ale i ukazatele nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji jsou dlouhodobě pod úrovní České republiky.

Co se týče celkového vyhodnocení postavení krajů v rámci České republiky ve zkoumaných ekonomicko-sociálních ukazatelích, zauímají opět přední místa kraj Hlavní město Praha a Středočeský kraj, kraj Královéhradecký zauímá šesté místo mezi kraji a nejnižších hodnot dosahují kraje Ústecký a Moravskoslezský (Tabulky 23, 24). Špačková (2015) ve své práci se zabývala socioekonomickými aspekty marginálních regionů, mezi které shodně zařadila kraj Moravskoslezský a Ústecký. Příčiny divergentního vývoje Moravskoslezského kraje spatřuje především ve vysoké míře nezaměstnanosti, v nárůstu obyvatel v postproduktivním věku, ve stěhování obyvatel z kraje, v úbytku financí z rozpočtu vlivem snížení daňových příjmů a v nedostatku kvalifikované pracovní síly technického zaměření. Příčiny divergentního vývoje Ústeckého kraje spatřuje ve vysoké míře nezaměstnanosti, v trvalém poklesu počtu obyvatel,

ve velkých socioekonomických rozdílech mezi okresy v kraji, v etnické rozmanitosti obyvatelstva bez vztahu k regionu, v nárůstu obyvatel v postproduktivním věku, v klesajícím počtu živě narozených a rostoucím počtu zemřelých obyvatel, v destrukci krajiny těžkým průmyslem a v restrukturalizaci průmyslu.

Druhá hypotéza, že vyšší podíl nezaměstnaných osob má vliv na růst trestných činů ve všech regionech, byla vyvrácena (Graf 3). Kraj Hlavní město Praha má nejnižší míru nezaměstnanosti, ale nejvyšší počet registrovaných trestných činů. Naopak Karlovarský kraj má nejnižší počet registrovaných trestných činů, ale poměrně vysokou nezaměstnanost. Pouze dva kraje zcela odpovídají předpokladu, že vyšší podíl nezaměstnaných osob má vliv na růst trestných činů v regionech. Jsou to kraje Jihomoravský a Moravskoslezský. K uvedenému předpokladu se blíží i kraje Ústecký, Olomoucký a Liberecký, jejichž vyšší míra nezaměstnanosti a počet registrovaných trestných činů se pohybuje od sedmého místa do čtrnáctého místa mezi kraji České republiky. Vlivem nezaměstnanosti na počet registrovaných trestných činů v krajích České republiky se zabývá i práce Bláhové (2015), která tuto problematiku hodnotila v letech 2005-2014. S využitím Pearsonova korelačního koeficientu určovala míru lineární závislosti mezi průměrným počtem nezaměstnaných a počtem registrovaných trestných činů. Přímou lineární závislost obou proměnných vyjadřuje hodnota korelačního koeficientu jedna. Korelace je nulová v případě, že mezi proměnnými není přímá souvislost. Pokud má nezaměstnanost přímou souvislost s nárůstem kriminality v kraji, měl by se korelační koeficient rovnat jedné. Všechny hodnoty byly však záporné. Velmi podrobně se vlivem nezaměstnanosti na počet registrovaných trestných činů v letech 2010-2014 zabývá práce Kaněrové (2017), která uvádí, že v Praze je nejnižší míra nezaměstnanosti, ale je zde pácháno nejvíce trestných činů. Korelační koeficient vyšel 0,15, což naznačuje, že míra kriminality není ovlivňována mírou nezaměstnanosti. V porovnání s Prahou má Středočeský kraj vyšší nezaměstnanost, ovšem nižší míru kriminality. Korelační koeficient se v případě Středočeského kraje pohybuje v hodnotě 0,09, což značí minimální vliv míry nezaměstnanosti na míru kriminality. V Jihočeském kraji je patrné, že když klesala míra nezaměstnanosti, míra kriminality stoupala a naopak. To potvrzuje také korelační koeficient, který v tomto případě vyšel - 0,75, což ukazuje na silný nepřímý vztah. Plzeňský kraj pak vykazuje opačné údaje. Korelační koeficient je v tomto případě 0,91. Lze tedy předpokládat vzájemný vztah mezi mírou nezaměstnanosti a mírou kriminality v Plzeňském kraji. V Karlovarském kraji se míra

kriminality měnila velmi pozvolna, ale míra nezaměstnanosti zaznamenala veliké růsty a veliké poklesy. Korelační koeficient 0,19 potvrzuje předpoklad o neexistenci vztahu mezi mírou nezaměstnanosti a mírou kriminality. V Ústeckém kraji byl korelační koeficient 0,33, což naznačuje mírný přímý vztah mezi mírou nezaměstnanosti a mírou kriminality. Liberecký kraj vykazoval hodnotu korelačního koeficientu 0,36 a značí mírný vztah mezi mírou kriminality a nezaměstnaností. V Královéhradeckém kraji korelační koeficient vyšel 0,70, což značí silnou přímou závislost mezi kriminalitou a nezaměstnaností. Pardubický kraj má korelační koeficient 0,15, tedy se zanedbatelnou závislostí. Podobně jako Královéhradecký kraj, také Vysočina má velmi stabilní míru kriminality. Korelační koeficient potvrdil silnou přímou závislost ve výši 0,90. Také Jihomoravský kraj prokázal silnou přímou závislost, kdy korelační koeficient se pohybuje na hodnotě 0,73. Olomoucký kraj naopak vykazoval korelační koeficient v záporné hodnotě - 0,17, tedy v nízké závislosti. Zlínský kraj taktéž vykazoval poměrně stabilní míru kriminality a korelační koeficient vykazoval poměrně silnou přímou korelaci 0,54. Moravskoslezský kraj vykazuje mírnou přímou korelaci hodnotou 0,34. Výsledky obou uvedených výzkumů v podstatě potvrzují výsledky naší bodové analýzy.

Třetí hypotéza, která předpokládala, že nejvyšší produkci obilovin na jeden hektar mají regiony na pomezí Čech a Moravy, byla rovněž vyvrácena. Regionem na pomezí Čech a Moravy je hlavně Kraj Vysočina, ale malou částí své rozlohy zasahují na území Moravy kraje Pardubický a Jihočeský. Analýzou ukazatele zemědělské produkce obilovin na 1 ha půdy jsme zjistili, že kraj Vysočina má v průměru od roku 2005 do roku 2018 velmi nízkou produkci obilovin, kraj Pardubický má průměrnou produkci obilovin a Jihočeský kraj má v průměru velmi nízkou produkci obilovin. Český statistický úřad (2019) uvádí: „V roce 2018 sklídili zemědělci na Vysočině 5,22 tuny obilovin z jednoho hektaru, což je sedmý nejvyšší výnos v rámci České republiky. Na prvním místě pomyslného žebříčku se umístil Olomoucký kraj s výnosem 5,34 t/ha. Vysočina vzhledem k přírodním podmínkám nemůže konkurovat produkčním oblastem, jako je střední a jižní Morava, střední Čechy nebo Polabí. V Pardubickém kraji však byl v roce 2018 hektarový výnos v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší po Hlavním městě Praze a Olomouckém kraji. Od roku 2009 (tříletý průměr let 2008–2010) se snížila sklizňová plocha obilovin v kraji o 11 %, sklizeň klesla o 7 %, hektarový výnos byl v desetileté řadě v kraji pátý nejnižší. V Jihočeském kraji zemědělci v roce 2018 sklídili prakticky stejné množství obilovin jako v roce 2017. I přes nepatrný úbytek ploch byla celková produkce obilovin meziročně

o 0,1 % vyšší (+0,9 tis. tun) zásluhou poněkud lepšího hektarového výnosu. Tento výnos byl při porovnání s průměrem za uplynulé pětileté období nižší, ale to jen proto, že v kraji byly v letech 2014 až 2016 dosaženy rekordní výnosy obilovin. Výnos roku 2018 byl hned čtvrtý nejvyšší od roku 2000. Na vyšších výnosech obilovin posledních let má zásluhu stále častější pěstování pšenice (v roce 2018 tvořila téměř 59 % ploch obilovin) a ve sledovaném roce především větší sklizňové plochy kukuřice na zrno.“ Naopak Královéhradecký kraj si udržuje v produkci obilovin na 1 ha stále jednu z předních pozic mezi kraji České republiky, i když v roce 2018 došlo k poklesu produkce stejně jako v ostatních krajích. Důvodem je i pěstování řepky olejky na úkor ostatních zemědělských plodin (ČSÚ, 2019): „Vzrostl výnos i sklizeň řepky.“

Čtvrtá hypotéza, že růst regionálního HDP má vliv na růst počtu dokončených bytů alespoň v pěti regionech, byla potvrzena. Z analýzy je patrné, že Liberecký a Karlovarský kraj mají nejnižší regionální HDP a tedy i nejnižší počet dokončených bytů. Jihomoravský, Moravskoslezský kraj a Jihočeský kraj se nacházejí ve výši regionálního HDP i v počtu dokončených bytů na čtvrtém, pátém a sedmém místě v rámci ostatních regionů (Graf 5). Keclík (2009) ve své práci uvádí, že dle posledních modelů má vliv na počet dokončených bytů spíše objem HDP na hlavu a míra nezaměstnanosti. Řada výzkumů se však zabývá výstavbou bytů a jejich cenou v Praze, než výstavbou bytů v ostatních krajích. Ministerstvo průmyslu a obchodu (2019) uvádí: „Hospodářský růst je v rámci jednotlivých krajů v ČR značně nerovnoměrný. Zatímco HDP ve srovnatelných cenách se v Praze a Středočeském kraji od roku 1995 více než zdvojnásobil, v Karlovarském kraji se prakticky nezměnil. Pokračující divergence HDP v jednotlivých krajích je způsobena celou řadou faktorů, např. rozdílnou odvětvovou strukturou ekonomiky a trhu práce nebo odlišnou regionální politikou.“

Pátá hypotéza se zabývala růstem průměrné měsíční mzdy a jejím vlivem na průměrnou měsíční výši starobního důchodu u poloviny regionů. Z grafu 6 je patrné, že v hodnotách je na tom nejlépe kraj Hlavní město Praha, kde je v České republice nejvyšší průměrná mzda, ale i nejvyšší průměrná měsíční výše starobního důchodu. Obdobně je tomu i v krajích Středočeském, Plzeňském, Pardubickém, Moravskoslezském, Libereckém, Ústeckém, Jihočeském, Zlínském a Karlovarském. Královéhradecký kraj se pohybuje ve výši průměrné mzdy na osmé pozici mezi kraji a ve výši starobního důchodu na místě devátém. Lidovky (2019) ve svém článku „Průměrný starobní důchod se v jednotlivých krajích Česka výrazně liší“, uvádějí, že mezi kraji činil až 1 100 Kč.

Nejvyšší průměrnou penzi měla Praha, nejnižší Olomoucký kraj. Vyplývá to z údajů České správy sociálního zabezpečení z důchodové statistiky, což koresponduje i s naší bodovou analýzou (Tabulky 9, 10). „*Nad průměrný celorepublikový důchod se dostaly tři kraje - Praha s částkou 11 837 korun, Středočeský s 11 194 korunami a Moravskoslezský s penzí 11 135 korun. V průměru nejnižší důchod se vyplácel v Olomouckém kraji, a to 10 736 korun. Vliv na výši důchodu má doba placení odvodů i výše mzdy. Výdělky se v různých regionech liší. Nejvyšší jsou v průměru v hlavním městě. Sociologové poukazují ale na to, že senioři a seniorky z Prahy na tom nemusí být lépe než lidé z regionů s nižší průměrnou penzí. V metropoli jsou totiž vyšší životní náklady. Rozhodující roli hrají výdaje za bydlení.*“ (Lidovky, 2019).

Šestá hypotéza předpokládala, že ve všech regionech každým rokem vzrůstá počet důchodců. Tato hypotéza však nebyla potvrzena (Graf 7). v krajích Karlovarském, Jihomoravském a Moravskoslezském zůstává počet starobních důchodců v letech 2005-2018 na stejné úrovni. V krajích Pardubickém, Vysočina, Hlavní město Praha, Olomouckém a Zlínském počet starobních důchodců do roku 2018 klesá. V ostatních krajích od určitého roku počet starobních důchodců stoupá. Tyto výsledky však odporují tvrzení sociologů, politiků i sdělovacích prostředků. V Královéhradeckém kraji populace stárne v mezikrajském srovnání více. Je druhým krajem v nejvyšším podílu obyvatel ve věku nad 65 let (Centrum investic, rozvoje a inovací, 2019). Internetový časopis Ekonom.ihned (2019) uvádí, že celá Evropa stárne a Česko stárne rychle. Současný poměr je o něco více než tři práceschopní na jednoho důchodce. *"Největší podíl tvoří senioři v obyvatelstvu kraje Královéhradeckého. Nejmenší ve Středočeském kraji. Vůbec minimální je zastoupení seniorů v okrese Praha-východ, kde je zároveň největší podíl dětí do 14 let. Nejvyšší zastoupení seniorů mají okresy Hradec Králové a Písek,"* doplňuje Havel (ČSÚ, 2019). Ekonom.ihned (2019) dále uvádí, že důchodců bude přibývat a práceschopných naopak ubývat. Krize vyvrcholí v roce 2060, kdy na jednoho důchodce budou vydělávat dva lidé. Tyto prognózy mi připomínají roky 2001-2009, kdy docházelo k masivnímu rušení základních a mateřských škol ve všech krajích a k propouštění ne zcela kvalifikovaných učitelů z toho důvodu, že dětí bude stále ubývat. Současná situace však ukazuje, že dětí značně přibylo, školy, školky a učitelé chybí a ve třídách je opět kolem třiceti dětí. Doufejme, že prognózy našich politiků a sociologů o růstu počtu důchodců budou stejně chybné jako v problematice školství.

5.4.3 Doporučená opatření

Regionální politika je významnou součástí politiky Evropské unie, jejímž jedním z cílů je snižování ekonomicko-sociálních rozdílů mezi jednotlivými členskými státy a jejich regiony, což v praxi značí podporu hospodářského a sociálního rozvoje marginálních regionů, do kterých plyne převážná většina poskytovaných dotací. Nejvýznamnějšími poskytovateli finančních prostředků je Evropská unie a Česká republika. Vývoj v regionech je ovlivněn aktuálním děním v České republice i v celé Evropě. Hybným mechanismem jsou i různé pobídkové dotace, např. Kotlíkové dotace.

V regionech České republiky probíhal různorodý vývoj díky diferenciaci hospodářství, který zapříčinil vznik řady disparit. Mezi nejzásadnější patří pokles výroby v těžkém průmyslu, který postihl hlavně Moravskoslezský a Ústecký kraj, dále snižování pracovníků v zemědělství, které ovlivnilo hlavně kraje Vysočinu, Jihomoravský, Olomoucký a Zlínský kraj. Snížení výroby textilního a elektrotechnického průmyslu se projevilo hlavně v Libereckém, Královéhradeckém, Pardubickém, Olomouckém, Zlínském, Jihomoravském kraji a v kraji Vysočina (Kozumplíková a kol., 2013)

Problematické územních disparit je věnována značná pozornost na většině výzkumných pracovišť, které se snaží nabízet vhodná řešení pro tvorbu koncepčních materiálů na všech úrovních veřejné správy. Regionální politika si za dobu své existence vytvořila rozsáhlý soubor nástrojů k dosahování svých cílů, mezi kterými se osvědčily hlavně nástroje podporující tržní atributy hospodářství.

Nástroje ovlivňující regionální disparity se mohou od sebe odlišovat v oblasti poradenství a informací, v administrativních a regulačních opatřeních. Prostřednictvím vypracovávaných rozvojových strategií a programů lze ovlivňovat vývoj regionálních disparit. Současné pojetí strategických a programových dokumentů pro podporu regionálního rozvoje v České republice představuje promyšlenou soustavu vzájemně provázaných dokumentů s finanční podporou i bez finanční podpory Evropské unie. Při využití všech dokumentů na národní úrovni, na úrovni regionů soudržnosti a na úrovni krajů existuje dostatečný prostor pro ovlivňování regionálních disparit. Je však nutné, aby ze strany regionálních managementů byly tyto možnosti správně využívány.

6 ZÁVĚR

Regionální politiku můžeme chápat jako politiku rozvojeovou zaměřenou na podporu silných regionů schopných přispět k rozvoji státu jako celku, nebo jako politiku, která snižuje regionální disparity. Identifikace disparit v regionech a aplikace nástrojů vedoucích k odstranění jejich nežádoucích dopadů je hlavním cílem regionální politiky ve většině zemí EU. Problematika regionálních disparit je velmi široká. Pro úspěšné řešení disparit je nutné vymezit regiony s nepříznivými ekonomicko-sociálními podmínky a definovat jejich příčiny. Dále je nutné zapojit do řešení problémů všechny subjekty veřejné i soukromé sféry a aplikovat do marginálních krajů patřičné podpůrné nástroje.

Cílem diplomové práce na téma „*Srovnání ekonomické a sociální pozice regionů ČR na úrovni NUTS III*“ bylo zjistit současnou situaci v regionech NUTS III na území České republiky z hlediska ekonomických a sociálních disparit mezi jednotlivými regiony. Práce byla rozčleněna na dvě části. První část představovala teoretický pohled na regiony České republiky, kde byla vymezena definice regionu, historie krajských zřízení u nás a politika hospodářské a sociální soudržnosti. Na tuto část navazuje kapitola zaměřená na měření regionálních disparit. Mezi ekonomické ukazatele byly zařazeny zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy, regionální HDP, průměrná mzda a průměrná měsíční výše starobního důchodu a mezi sociální ukazatele počet starobních důchodců, registrované trestné činy, míra nezaměstnanosti a dokončené byty.

Analytická část vychází z poznatků teoretického pohledu na regiony České republiky a zahrnuje komparaci regionů na úrovni NUTS III. Z výsledků analýzy vyplynulo, že mezi kraji přetrvává divergentní vývoj. Kraje Hlavní město Praha, Středočeský kraj a Plzeňský kraj stojí na předních místech mezi kraji v rámci České republiky, růst regionálního HDP má vliv na růst počtu dokončených bytů alespoň v pěti regionech a růst průměrné měsíční mzdy má vliv na průměrnou měsíční výši starobního důchodu u poloviny regionů. Dále z analýzy vyplynulo, že vyšší podíl nezaměstnaných osob nemá vliv na růst trestných činů ve všech regionech, že regiony na pomezí Čech a Moravy nemají nejvyšší produkci obilovin na jeden hektar a že ve všech regionech každým rokem nevzrůstá počet důchodců, jak by se dalo předpokládat na základě informací sociologů, politiků a sdělovacích prostředků.

Konvergence na úrovni NUTS II a NUTS III se stala v poslední době často zkoumaným jevem. Zabývají se jí nejen profesori univerzit ve svých odborných publikacích, ale také studenti v závěrečných pracích. Použité publikace jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů této práce.

Závěrem lze říci, že analýza zvolených ekonomicko-sociálních ukazatelů potvrzuje, že v mnoha případech mohou být rozdíly mezi regiony České republiky stále výrazné, proto je nutné dosáhnout podpory marginálních regionů prostřednictvím vhodných strukturálních politik a různých rozvojových programů na národní či nadnárodní úrovni.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BAUN, M., LACH, J., LAPLANT J. T., MAREK, D. *Politologica 3 – Decentralizace v České republice: Evropská unie, politické strany a vznik krajské samosprávy*. Brno: Barrister & Principal, 2004, 228 s. ISBN 978-80-87029-89-3.

BENCKO, V. a kol. *Epidemiologie, výukové texty pro studenty*. Praha: Karolinum, 2002, 168 s. ISBN 80-246-0383-7.

BLÁHOVÁ, R. *Aktuální vývojové trendy kriminality v České republice*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2015, 65 s. Bakalářská práce - vedoucí práce: JUDr. M. Kučera, Ph.D.

Business economy euro. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro_en>.

CENTRUM INVESTIC, ROZVOJE A INOVACÍ. *Královéhradecký kraj*. [online]. 2019, [cit. 2019-10-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.cirihk.cz/>>.

COGAN, R. *Krajské zřízení*. Praha: Aspi, 2004, 442 s. ISBN 80-7357-041-6.

ČSÚ. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/330124-14-n_2014-10>.

ČSÚ. Sklizeň zemědělských plodin. [online]. 2019, [cit. 2019-10-26]. Dostupný z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/xj/sklizen-zemedelskych-plodin-na-vysocine-v-roce-2018-znacne-poklesla-produkce-brambor>>.

DOBEŠ, J., JANÁK, J., HLEDÍKOVÁ, Z. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007, 568 s. ISBN 978-80-7106-906-5.

EKONOM IHNED. *Česko zachrání důchodci*. [online]. 2019, [cit. 2019-10-26]. Dostupný z WWW: <<https://ekonom.ihned.cz/c1-66153810-cesko-zachrani-duchodci>>.

EU. *Economic and fiscal policy coordination*. [online]. 2019, [cit. 2019-10-05]. Dostupný z WWW: <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_cs?2nd-language=en>.

EU. *Regional policy*. [online]. 2019, [cit. 2019-02-05]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/investment-policy/>.

Fondy EU 2014-2020. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.dotaceeu.cz/cs/Migrace/Fondy-EU/2014-2020>>.

HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátku po současnost*. Praha: Lidové noviny, 2005, 568 s. ISBN 80-7106-709-1.

Historie krajů. [online]. 2019, [cit. 2019-10-03]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Historie_kraj%C5%AF_v_%C4%8Cesku>.

Historie země a současné kraje. [online]. 2019, [cit. 2019-10-13]. Dostupný z WWW: <https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ceska_republika_-_Historicke_zeme_a_soucasne_kraje.png>.

Informace o fonděch EU. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.dotaceeu.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>>.

JACOBY, W., ČERNOCH, P. *Norms and Nannies: The impact of International Organizations on the Central and East European States: The Pivotal EU Role in the Creation of Czech Regional Policy*. USA: Rowman&Littelfield Publishers, Inc., 2002, p. 322 – 324.

KANĚROVÁ, D. *Nezaměstnanost a kriminalita*. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje, 2017, 62 s. Bakalářská práce – vedoucí práce: PhDr. J. Tomášek, Ph.D.

KECLÍK, D. *Analýza cen bydlení v ČR*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 68 s. Bakalářská práce - vedoucí bakalářské práce: Ing. D. Špalková, Ph.D.

KLAPKA, P., TONEV, P. Regiony a regionalizace. In: TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J., a kol. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2008, s. 371 – 397. ISBN 978-80-7380-114-4.

KOCOUREK, L. *Správa v českých zemích a Československu v letech 1848-2005*. Praha: EU Press, 2007, 105 s. ISBN 978-80-86754-75-8.

KOZUMPLÍKOVÁ, L. a kol. *Regionální ekonomie a politika*. Brno: Vysoké učení technické, 2013. 82 s.

Kriminologie. [online]. 2011, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminologie.pdf>>.

KUTSCHERAUER, A. a kol. *Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země - pojetí, teorie, identifikace a hodnocení*. Ostrava: Technická univerzita, 2010, 236 s. WD-55-07-1.

LIDOVKY. *Výše průměrného důchodu se v krajích liší*. [online]. 2019, [cit. 2019-10-26]. Dostupný z WWW: <https://www.lidovky.cz/byznys/moje-penize/vyse-prumerneho-duchodu-se-v-krajich-lisi-rozdil-dosahuje-az-1100korun. A151220_092518_moje-penize_ELE>.

MATOUŠKOVÁ, Z., HALUZKA, P., BRANDOVÁ, H. *Úvod do prostorové ekonomiky*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1992, 112 s. ISBN 80-210-4155-2.

Metodické vysvětlivky a definice vybraných ukazatelů bytové výstavby. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <https://www.czso.cz/csu/xb/metodicke_vysvetlivky_definice_vybranych_ukazatelu_bytove_vystavby>.

MÍČIAN, L. *Vybrané partie z fyzickogeografickej regionalizácie* [online]. 2009. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, 37 s. [cit. 2019-09-03]. Dostupné z WWW: <<http://fns.uniba.sk/FgRegionalizaciaTexty/>>.

MPO. *Analýza vývoje ekonomiky ČR*. [online]. 2019, [cit. 2019-10-28]. Dostupný z WWW: <https://www.mpo.cz/assets/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/2019/4/Analyza-vyvoje-ekonomiky-CR_duben-2019>.

Operační programy 2007-2013. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8641/sekce/operacni-programy-2007-2013/>>.

POŠTA, V. a kol. *Strukturální míra nezaměstnanosti v ČR*. Praha: MP, 2015, 84 s. ISBN 978-80-7261-296-3.

Programové období 2007-2013. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013>>.

Programy 2007-2013. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>>.

Přehled fondů EU. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.euroskop.cz/9035/sekce/prehled-fondu-eu/>>.

Regionální politika. [online]. 2019, [cit. 2019-09-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>>.

Regionální politika. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <<https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/09-regionalni-politika.html>>.

Regionální rozvoj. [online]. 2019, [cit. 2019-09-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/interactive-map.html>>.

Regionální politika. [online]. 2019, [cit. 2019-05-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/l>>.

RYS, R. *Reforma veřejné správy z pohledu správní vědy.* Brno: Masarykova univerzita, 2010, 60 s. Disertační práce.

SBÍRKA ZÁKONŮ. *Zákon o regionální podpoře č. 248/2000 Sb.* [online]. 2000, [cit. 2019-10-03]. Dostupný z WWW: <http://www.praha.eu/public/57/24/c0/517224_62687_sb073_00o_podpore_reg_rozvoje_2.pdf>.

SBÍRKA ZÁKONŮ. *Zákon č. 171/2001 Sb.* [online]. 2001, [cit. 2019-10-03]. Dostupný z WWW: <http://www.praha.eu/public/57/24/c0/517224_62687_sb073_00o_podpore_reg_rozvoje_2.pdf>.

SBÍRKA ZÁKONŮ. *Zákon č. 129/2000 Sb. O krajích.* [online]. 2000, [cit. 2019-10-03]. Dostupný z WWW: <http://www.praha.eu/public/57/24/c0/517224_62687sb_073_00o_podpore_reg_rozvoje_2.pdf>.

SBÍRKA ZÁKONŮ. *Zákon č. 248/2000 Sb. O podpoře regionálního rozvoje.* [online]. 2000, [cit. 2019-10-03]. Dostupný z WWW: <http://www.praha.eu/public/57/24/c0/517224_62687_sb_073_00o_podpore_reg_rozvoje_2.pdf>.

Stanovisko vlády k návrhu ústavního zákona o vytvoření vyšších územně samosprávných celků. Praha: PSP ČR, 1997, Sněmovní tisk č. 230.

ŠPAČKOVÁ, M. *Socioekonomické aspekty marginálních regionů.* České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2015, 63 s. Bakalářská práce - vedoucí práce: Mgr. A. Mezerová.

ŠVEC, K. *Analýza voleb do krajských zastupitelstev v roce 2008 v kontextu teorie koalic a srovnání s volbami v roce 2000 a 2004*. Acta Politologica, Vol. 2, No. 2, 2010, s. 186-204. ISSN 1803-8220.

TODTLING, F., MAIER, G. *Regionální a urbanistická ekonomika*, 1998, 240 s. ISBN 80-8044-049-2.

TÖDTLING, F., MAIER, G. *Regionálna a urbanistická ekonomika. 2. Regionálny rozvoj a regionálna politika*. Bratislava: Elita. 1998, 313 s. ISBN: 80-8044-049-2.

ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zákon č. 347/1997 Sb., Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb.* [online]. 1997, [cit. 2019-09-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

VANHOVE, N., KLAASEN, L. H. *Regional policy: A European Approach*. Aldershot: Gower, 1983, 636 s. ISBN 0-566-05413-2.

Vybrané ukazatele regionu soudržnosti a krajů. [online]. 2018, [cit. 2019-09-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/31-vybrane-ukazatele-regionu-soudrznosti-a-kraju-izxd35jp3x>>.

VYSTOUPIL, J., KUNC, J. TOUŠEK, V. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.

WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2003, 326 s. ISBN 80-245-0517-7

WOKOUN, R. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

Župy. [online]. 2018, [cit. 2019-10-23]. Dostupný z WWW: <<http://klaudyant.psomart.cz/pictures/zupy.html>>.

8 PŘÍLOHY

Příloha 1 Zemědělská produkce obilovin na 1 ha půdy

Zemědělská produkce obilovin na 1ha půdy														
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	5,34	4,61	4,66	5,87	5,68	5,13	6,08	4,85	5,82	6,78	6,80	6,83	6,07	5,45
Královéhradecký	4,91	4,37	4,83	5,61	5,34	4,87	5,70	4,77	5,44	6,48	6,25	6,55	5,98	5,16
Pardubický	4,74	4,15	4,67	5,38	5,14	4,71	5,67	4,80	5,28	6,33	5,87	6,34	5,73	5,32
Vysočina	4,30	3,59	4,29	4,82	4,42	4,12	5,06	4,45	4,86	5,78	5,36	5,68	5,21	5,22
Karlovarský	4,25	3,64	4,30	4,73	4,47	4,31	5,07	4,38	4,98	5,78	5,42	5,59	5,10	5,13
Plzeňský	4,41	3,86	4,45	4,91	4,68	4,41	5,14	4,30	4,90	5,89	5,47	5,81	5,23	5,17
Ústecký	4,86	4,40	4,52	5,61	5,31	4,93	5,68	4,65	5,55	6,58	6,36	6,64	5,93	5,30
Liberecký	4,29	3,70	4,17	4,85	4,58	4,24	5,04	4,30	4,90	5,79	5,50	5,70	5,21	5,01
Jihočeský	4,36	3,66	4,37	4,86	4,49	4,21	5,12	4,44	4,88	5,83	5,35	5,72	5,18	5,19
Jihomoravský	5,13	4,48	4,37	5,75	5,51	5,13	6,10	4,09	5,72	6,23	5,82	6,90	4,95	5,01
Olomoucký	5,10	4,54	4,77	5,79	5,49	4,95	6,02	4,95	5,59	6,60	6,35	6,58	5,91	5,34
Moravskoslezský	4,64	4,06	4,46	5,18	4,91	4,53	5,41	4,51	5,13	6,10	5,76	6,12	5,42	5,18
Středočeský	4,89	4,38	4,66	5,56	5,25	4,84	5,70	4,64	5,44	6,43	6,19	6,48	5,81	5,28
Zlínský	5,09	4,60	4,81	5,81	5,60	5,14	6,14	4,89	5,70	6,61	6,25	6,81	5,83	5,26

* Údaje v t/ha

Zdroj: ČSÚ, 2019

Příloha 2 Regionální HDP

Regionální HDP													
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hl. m. Praha	799 516	864 789	966 414	1 027 527	1 001 432	1 016 179	1 003 742	1 004 400	1 011 319	1 044 120	1 112 788	1 193 240	1 283 415
Královéhradecký	150 598	158 007	173 972	180 916	179 669	181 920	183 508	184 483	185 110	198 157	208 399	221 053	243 500
Pardubický	131 710	144 670	159 085	162 278	156 890	159 941	165 724	158 240	161 809	171 921	182 983	189 959	200 687
Vysočina	133 760	143 760	157 799	157 389	156 213	155 076	162 057	165 755	167 216	174 056	181 460	188 853	199 430
Karlovarský	74 413	76 783	83 441	84 435	84 716	83 013	83 105	82 405	82 009	84 595	87 233	88 121	93 482
Plzeňský	165 249	181 771	190 572	189 478	193 687	198 641	202 607	198 464	208 139	222 957	233 234	243 655	255 226
Ústecký	214 447	228 990	244 636	256 192	257 032	250 196	250 484	250 778	249 748	255 572	274 948	271 440	283 381
Liberecký	114 121	120 805	125 424	127 912	123 421	126 493	129 025	131 580	132 469	139 430	148 017	153 730	160 808
Jihočeský	180 655	192 059	201 268	203 974	204 096	202 729	203 770	208 433	212 001	219 426	228 760	237 236	247 332
Jihomoravský	322 420	346 984	383 770	413 007	403 892	408 092	421 653	434 334	452 931	473 554	502 175	512 483	531 374
Olomoucký	152 800	160 865	175 136	183 772	179 666	183 705	189 721	191 847	191 738	202 678	212 588	222 612	236 619
Moravskoslezský	335 016	350 847	383 752	403 644	379 817	388 775	405 979	408 739	397 261	419 985	439 933	453 860	474 307
Středočeský	338 496	377 302	415 848	440 238	420 820	420 468	441 035	449 502	452 331	493 325	518 922	557 770	599 821
Zlínský	150 636	164 657	177 724	191 527	187 284	185 334	191 345	190 952	194 047	214 013	219 181	226 644	237 885

* Údaje v mil. Kč

Zdroj: ČSÚ, 2019

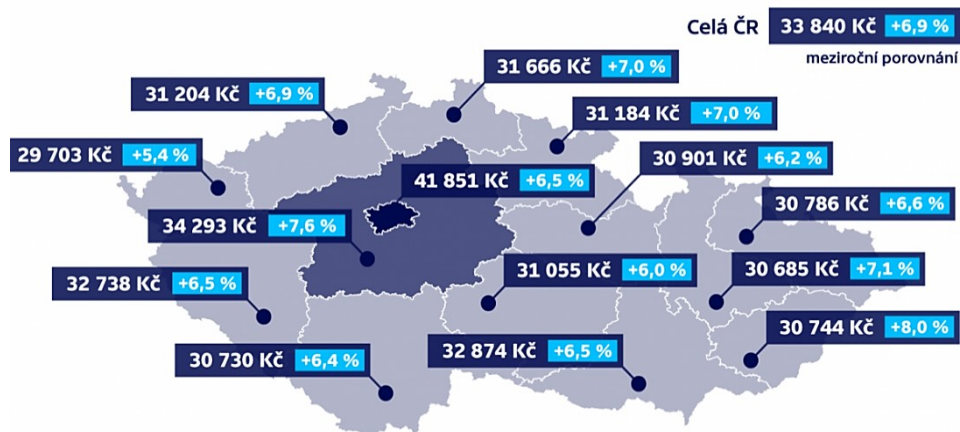

Příloha 3 Průměrná mzda

Průměrná mzda														
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	23 552	25 175	26 896	28 830	30 028	30 842	31 252	31 834	30 847	31 811	32 752	34 065	39 173	41 851
Královéhradecký	16 217	17 179	18 280	19 929	20 527	20 779	21 167	21 968	21 830	22 520	23 305	24 378	29 153	31 184
Pardubický	15 849	16 938	18 191	19 388	19 887	20 009	20 740	21 377	21 547	21 318	22 054	23 175	24 029	29 901
Vysočina	15 882	17 018	18 398	19 844	20 037	20 502	21 186	21 627	21 756	22 631	23 368	24 720	29 140	31 055
Karlovarský	15 493	16 391	17 448	18 621	19 450	19 700	20 095	20 567	20 671	21 180	21 953	23 238	27 810	29 703
Plzeňský	16 850	18 148	19 376	20 767	21 864	21 989	22 452	23 132	23 224	23 820	24 664	25 880	30 827	32 738
Ústecký	16 577	17 489	18 703	19 957	20 850	21 166	21 327	21 863	22 074	22 642	23 426	24 658	29 158	31 204
Liberecký	16 182	17 118	18 398	19 807	20 426	20 739	21 581	22 153	22 424	23 201	23 844	24 951	29 528	31 666
Jihočeský	16 289	17 232	18 431	19 637	20 319	20 583	21 041	21 714	21 749	22 296	23 118	24 260	28 780	30 730
Jihomoravský	16 770	17 646	19 252	20 763	21 703	22 026	22 506	23 253	23 482	23 932	24 924	25 905	30 875	32 874
Olomoucký	15 744	16 797	18 080	19 292	19 926	20 323	20 908	21 666	21 499	22 216	22 940	24 029	28 614	30 685
Moravskoslezský	17 009	17 919	19 263	20 730	21 136	21 455	22 111	22 364	22 396	22 997	23 712	24 545	28 843	30 786
Středočeský	17 335	18 505	20 013	21 510	21 972	22 654	23 407	23 950	24 240	24 983	25 824	27 047	31 951	34 293
Zlínský	15 792	16 800	17 995	19 219	19 478	19 937	20 777	21 338	21 115	21 973	22 627	23 755	28 406	30 744

* Údaje v Kč

Průměrné hrubé měsíční mzdy v krajích ČR ve 4. čtvrtletí 2018

Zdroj: ČSÚ

Zdroj: ČSÚ, 2019

Příloha 4 Průměrná měsíční výše starobního důchodu

Průměrná měsíční výše starobního důchodu														
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	8 291	8 768	9 370	10 289	10 730	10 855	11 304	11 560	11 767	11 878	12 172	12 286	12 691	13 251
Královéhradecký	7 631	8 066	8 624	9 523	9 932	10 009	10 444	10 667	10 854	10 955	11 221	11 337	11 719	12 275
Pardubický	7 561	7 997	8 545	9 437	9 835	9 913	10 337	10 557	10 745	10 853	11 123	11 241	11 629	12 184
Vysočina	7 516	7 943	8 486	9 370	9 771	9 853	10 285	10 504	10 695	10 804	11 079	11 199	11 594	12 157
Karlovarský	7 650	8 073	8 607	9 475	9 855	9 944	10 349	10 554	10 725	10 817	11 064	11 156	11 519	12 029
Plzeňský	7 703	8 147	8 713	9 604	10 009	10 088	10 520	10 740	10 933	11 038	11 308	11 424	11 811	12 365
Ústecký	7 724	8 142	8 691	9 571	9 968	10 057	10 476	10 697	10 881	10 979	11 240	11 341	11 718	12 259
Liberecký	7 676	8 114	8 670	9 563	9 984	10 064	10 489	10 708	10 900	10 005	11 269	11 381	11 750	12 289
Jihočeský	7 635	8 077	8 635	9 532	9 942	10 024	10 459	10 680	10 872	10 985	11 260	11 375	11 765	12 314
Jihomoravský	7 659	8 097	8 653	9 540	9 941	10 016	10 443	10 662	10 845	10 950	11 218	11 328	11 719	12 266
Olomoucký	7 543	7 969	8 500	9 377	9 766	9 837	10 253	10 465	10 644	10 744	11 009	11 119	11 504	12 054
Moravskoslezský	7 806	8 260	8 822	9 694	10 084	10 218	10 642	10 868	11 058	11 157	11 428	11 537	11 936	12 481
Středočeský	7 748	8 195	8 766	9 673	10 101	10 198	10 643	10 882	11 087	11 207	11 499	11 616	12 019	12 588
Zlínský	7 557	7 991	8 541	9 430	9 833	9 910	10 333	10 555	10 748	10 852	11 122	11 245	11 638	12 197

* Údaje v Kč

Zdroj: ČSÚ, 2019

Příloha 5 Počet starobních důchodců

Počet starobních důchodců														
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	173	177	180	183	186	197	203	203	202	203	204	205	205	205
	442	335	286	708	565	276	762	072	364	228	513	446	469	987
Královéhradecký	76	78	80	82	85	92	96	96	97	98	99	100	101	102
	914	448	373	742	565	005	867	763	010	081	714	937	705	178
Pardubický	70	71	73	74	77	82	86	86	86	87	88	89	90	91
	504	801	092	753	012	215	739	346	407	504	914	896	645	250
Vysočina	71	72	73	75	77	82	86	86	86	87	88	89	90	91
	418	498	839	426	435	889	802	401	312	343	627	744	595	412
Karlovarský	39	40	41	43	44	47	49	49	49	49	50	50	50	51
	826	886	968	086	483	046	703	538	417	812	394	830	923	085
Plzeňský	76	78	80	82	84	90	95	95	95	96	97	98	99	100
	849	565	408	387	779	407	116	105	180	350	809	875	758	660
Ústecký	104	107	110	113	117	125	129	132	132	133	135	135	136	136
	512	116	233	515	463	621	294	243	336	456	009	909	270	403
Liberecký	55	57	58	60	63	68	73	73	73	74	76	77	77	77
	294	129	935	948	541	955	021	440	994	968	210	228	601	877
Jihočeský	81	83	85	88	91	97	103	103	103	105	107	108	110	111
	652	509	653	260	173	806	350	448	681	064	134	891	370	707
Jihomoravský	157	160	163	166	171	183	191	191	191	193	195	197	199	200
	107	604	530	988	120	084	679	196	451	103	804	784	157	760
Olomoucký	87	88	90	93	95	102	107	106	106	107	108	109	110	111
	016	984	983	307	805	118	272	821	621	613	789	961	624	485
Moravskoslezský	162	166	169	173	178	194	202	201	201	202	204	207	208	209
	882	184	882	366	035	187	576	875	893	832	915	316	467	896
Středočeský	151	155	159	164	170	184	195	197	198	202	206	210	212	215
	135	318	510	659	126	510	840	295	930	039	580	189	740	186
Zlínský	80	81	83	85	87	93	97	97	97	98	99	101	101	102
	408	642	331	019	384	510	911	871	655	305	852	011	786	684

Zdroj: ČSÚ, 2019

Příloha 6 Registrované trestné činy

Registrované trestné činy														
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	95 731	89 258	87 077	82 957	83 981	74 028	74 122	72 345	82 005	71 828	64 095	56 642	50 726	47 601
Královéhradecký	11 674	11 521	13 601	12 511	11 435	11 121	11 004	10 785	10 787	10 181	8 575	7 286	7 230	6 723
Pardubický	10 288	9 587	10 483	10 062	9 226	8 877	9 160	8 994	9 092	8 380	6 812	5 933	5 808	5 558
Vysočina	7 993	8 184	9 612	8 872	8 984	8 678	8 613	8 543	8 761	8 107	6 880	5 986	5 459	5 312
Karlovarský	10 081	9 476	10 580	9 030	8 834	7 939	8 110	7 582	8 198	7 726	5 737	4 983	5 084	5 034
Plzeňský	15 236	13 986	15 421	15 153	14 296	13 843	13 752	12 822	13 713	11 991	10 512	9 679	9 727	9 923
Ústecký	32 751	32 806	34 632	33 124	29 670	29 438	30 287	27 427	29 848	25 927	21 061	18 377	17 531	16 560
Liberecký	15 037	14 773	16 045	15 463	14 692	13 764	13 674	13 003	13 963	12 504	11 154	9 186	8 672	9 065
Jihočeský	16 752	16 106	15 695	15 928	14 283	15 298	14 820	14 005	15 020	14 683	12 595	10 816	9 662	8 861
Jihomoravský	30 878	31 973	33 347	31 699	30 095	29 312	29 933	29 533	29 811	27 109	23 828	21 599	20 086	19 562
Olomoucký	14 841	14 092	15 734	14 883	14 235	13 721	14 347	14 367	14 768	14 066	12 609	11 600	10 246	9 332
Moravskoslezský	35 145	36 993	39 729	40 952	41 731	39 721	42 474	40 623	42 853	37 233	30 364	26 528	24 781	23 465
Středočeský	37 208	37 188	43 956	42 601	41 171	38 217	37 654	35 612	37 350	31 118	25 442	22 124	20 424	19 210
Zlínský	10 176	9 881	10 922	10 395	10 044	9 430	9 227	8 887	9 197	8 807	7 964	7 398	6 867	6 199

Zdroj: ČSÚ, 2019

Příloha 7 Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti														
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	2,64	2,29	1,80	1,82	3,24	3,61	3,59	4,16	5,14	5,03	4,20	3,35	2,34	1,93
Královéhradecký	5,41	4,73	3,52	3,62	5,96	6,28	5,68	6,55	7,31	6,36	4,96	3,76	2,72	2,31
Pardubický	6,11	5,15	4,01	4,51	7,32	7,45	6,51	7,03	7,45	6,22	5,14	4,04	2,83	2,19
Vysočina	6,02	5,23	4,21	4,72	7,72	8,10	7,16	7,63	8,05	7,35	6,22	5,17	3,80	3,02
Karlovarský	7,93	7,07	5,59	5,83	8,66	8,95	7,98	8,50	9,33	8,21	7,06	5,45	3,47	3
Plzeňský	4,94	4,30	3,41	3,98	6,51	6,65	5,75	5,94	6,45	5,70	4,62	3,56	2,55	2,12
Ústecký	11,31	10,21	7,88	7,32	9,88	10,24	9,80	10,46	11,47	10,67	8,91	7,79	5,39	4,50
Liberecký	5,74	5,18	4,35	5,03	8,29	8,06	7,35	7,75	8,46	7,72	6,36	5,17	3,76	3,18
Jihočeský	4,92	4,20	3,35	3,65	5,92	6,39	5,81	6,37	7,10	6,20	5,07	4,28	3,09	2,38
Jihomoravský	7,52	6,49	5,16	5,08	8,05	8,46	7,62	8,15	8,94	8,25	7,01	6,11	4,60	3,86
Olomoucký	7,54	6,44	4,81	4,89	8,86	9,08	8,34	8,93	9,79	8,82	7,01	5,94	4,35	3,37
Moravskoslezský	10,18	8,99	6,88	6,09	8,89	9,05	8,31	9,17	10,47	9,80	8,56	7,45	5,77	4,65
Středočeský	4,69	4,01	3,22	3,43	5,51	6,10	5,63	6,13	6,90	6,36	5,41	4,31	3,17	2,64
Zlínský	6,55	5,63	4,43	4,53	7,98	7,91	7,00	7,82	8,34	7,36	5,98	4,92	3,43	2,61

* Údaje v %

Zdroj: ČSÚ, 2019

Příloha 8 Dokončené byty

Dokončené byty														
Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	6 564	5 186	9 422	6 328	7 397	6 151	3 480	4 024	3 844	4 848	5 211	6 092	5 846	5 290
Královéhradecký	1 423	1 218	1 796	1 919	1 516	1 807	1 320	1 384	1 046	1 035	1 059	1 064	1 215	1 474
Pardubický	1 400	1 515	1 866	1 847	1 612	1 644	1 274	1 295	1 021	996	1 096	1 224	1 136	1 671
Vysočina	1 573	1 495	1 681	1 729	1 416	1 772	1 347	1 276	1 194	1 039	997	969	1 014	1 442
Karlovarský	1 149	638	543	628	512	866	626	543	430	326	408	501	375	448
Plzeňský	1 975	2 067	1 905	2 662	2 051	1 903	1 457	1 444	1 445	1 362	1 208	1 561	1 647	2 427
Ústecký	1 042	1 119	1 153	993	1 087	1 097	1 239	1 271	935	743	816	780	1 012	1 138
Liberecký	1 133	1 024	1 198	1 355	1 480	1 256	957	1 252	774	681	628	786	670	1 044
Jihočeský	1 956	1 909	2 088	2 707	2 149	2 137	2 028	1 983	1 311	1 287	1 246	1 244	1 253	1 713
Jihomoravský	3 816	3 985	6 013	4 553	4 928	4 455	3 608	3 770	3 516	3 242	3 338	3 833	4 236	4 450
Olomoucký	1 118	1 307	1 766	1 839	2 026	1 648	1 305	1 490	1 231	1 420	1 095	1 337	1 479	1 631
Moravskoslezský	1 924	1 632	1 958	2 453	2 984	2 898	2 523	2 698	2 404	1 943	2 187	2 096	2 261	2 549
Středočeský	6 084	5 957	8 599	8 041	7 421	7 405	6 376	5 900	5 295	4 226	4 872	4 860	5 449	7 246
Zlínský	1 706	1 138	1 661	1 326	1 894	1 403	1 090	1 137	792	806	934	975	976	1 306

Dokončené byty podle druhu stavby a kraje v roce 2018

(předběžné údaje)

	Byty celkem		v tom						
	skutečnost	index 2018/2017	v rodinných domech	v bytových domech	v nástavbách, přístavbách a vestavbách k		v domovech - penzionech a domovech pro seniory	v nebytových budovách	ve stavebně upravených nebytových prostorách
					rodinným domům	bytovým domům			
Česká republika	33 868	118,5	19 156	10 325	696	1 290	318	660	1 423
v tom kraje:									
Hl. město Praha	5 290	90,5	754	4 008	25	413	-	37	53
Středočeský	7 246	133,0	5 015	1 399	120	157	57	79	419
Jihočeský	1 713	136,7	1 328	219	31	30	65	36	4
Plzeňský	2 427	147,4	1 206	934	39	49	-	32	167
Karlovarský	488	130,1	288	120	8	22	-	7	43
Ústecký	1 138	112,5	921	33	22	31	-	24	107
Liberecký	1 044	155,8	711	125	29	24	71	36	48
Královéhradecký	1 474	121,3	829	452	48	58	30	30	27
Pardubický	1 671	147,1	1 063	429	43	45	-	43	48
Vysočina	1 441	142,1	1 036	213	32	33	-	32	95
Jihomoravský	4 450	105,1	2 218	1 562	125	233	3	151	158
Olomoucký	1 631	110,3	1 018	405	28	55	-	51	74
Zlínský	1 306	133,8	884	256	43	20	-	55	48
Moravskoslezský	2 549	112,7	1 885	170	103	120	92	47	132

Zdroj: ČSÚ, 2019